

POLOONUS

Pismo Związku Polaków w Rumunii
Revista Uniunii Polonezilor din România

5 (203) 2013

MAJOWE ŚWIĘTA SĂRBĂTORI DE MAI

WARSZAWA

2 maja 2013 r., podczas uroczystości w Domu Polonii w Warszawie, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Bronisław Komorowski, z okazji Dnia Polonii i Polaków za Granicą, wręczył odznaczenia państwowe osobom zasłużonym w działalności na rzecz Polonii i Polaków za granicą.

„Dzień Polonii to także Dzień Flagi i chyba nie ma innego, bardziej przemawiającego do polskich serc symbolu niż flaga narodowa...” Wspomnił, że Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” było jedną z organizacji, które w czwartek podczas uroczystości na dziedzińcu Pałacu Prezydenckiego otrzymały polską flagę z rąk Bronisława Komorowskiego.

Dnia 3 maja 2013 r., w swoim wystąpieniu na Placu Zamkowym w Warszawie Prezydent RP Bronisław Komorowski powiedział: *„To tutaj, w tym dokładnie miejscu, 222 lata temu miało miejsce wydarzenie niezwykle, jakim było uchwalenie Konstytucji 3 Maja. Przez pokolenia Polacy śpiewali piękną, patriotyczną pieśń „Witaj majowa jutrzeńko”(...) Dzisiaj wiemy, że najpiękniejsza nawet jutrzeńka, najradośniejszy poranek nie stanowią gwarancji sukcesu na zawsze, nie stanowią gwarancji, jeśli są spóźnione albo słabo zakorzenione w woli narodu”*.

We wspomnianych wydarzeniach wzięł również udział przedstawiciel polskiej mniejszości narodowej w Rumunii, prezes Związku Polaków w Rumunii oraz deputowany do Parlamentu Rumunii, Gerwazy Longher.

În ziua de 2 mai 2013, în timpul festivităților de la Casa Diasporei Poloneze din Varșovia, președintele Republicii Polonia Bronisław Komorowski, cu prilejul Zilei Diasporei Polone și a Polonezilor din Străinătate a înmănat distincții statale persoanelor cu merite în folosul Diasporei Polone și a Polonezilor din Străinătate.

„Ziua Diasporei Poloneze și Ziua Drapelului și probabil nu este alt simbol ce se adresează inimilor poloneze ca drapelul național...” a spus președintele. A amintit că Asociația „Wspólnota Polska” a fost una din organizațiile care joi, în timpul festivităților din piața Palatului Prezidențial, a primit drapelul din mâinile lui Bronisław Komorowski.

În ziua de 3 mai 2013, în alocuțiunea sa din Piața Castelului din Varșovia, Președintele R. P. Bronisław Komorowski a spus: *„Aici, exact în acest loc, în urmă cu 222 de ani a avut loc un eveniment neobișnuit - adoptarea Constituției din 3 Mai. Generații de polonezi au cântat frumosul cânt patriotic „Bun venit zori de mai”(…). Astăzi știm că cele mai frumoase zori, că dimineața plină de bucurie nu reprezintă garanția succesului pentru totdeauna, nu reprezintă o garanție dacă sunt întârziate sau slab „înărădăcinate” în voința poporului”*.

La manifestările amintite a luat parte și reprezentantul minorității naționale poloneze din România, președintele Uniunii Polonezilor din România și deputatul în Parlamentul României - Ghervazen Longher.

BUKARESZT

Zorganizowane przez Ambasadę RP w Bukareszcie spotkanie z okazji święta narodowego Polski miało miejsce 8 maja. Przybyło na nie wielu zaproszonych gości z premierem Victorem Ponta na czele. Wśród obecnych był przewodniczący Izby Deputowanych, Valeriu Zgonea oraz minister Spraw Zagranicznych, Titus Corlăţean, członkowie Rządu Rumuńskiego, politycy, dyplomaci Korpusu Dyplomatycznego akredytowani w Bukareszcie oraz liczna Polonia. Nie zabrakło naszego prezesa i deputowanego do Parlamentu Rumunii, Gerwazego Longhera.

Pan ambasador, Marek Szczygieł w swoim przemówieniu mówił o Konstytucji 3 Maja a także o dobrej współpracy politycznej i gospodarczej między Polską i Rumunią. Dowodem tej współpracy, powiedział, jest ponad 500 polskich firm

Organizată de către Ambasada R.P. la Bucureşti, întâlnirea prilejuită de sărbătoarea naţională a avut loc în ziua de 8 mai. Au venit numeroşi oaspeţi cu premierul Victor Ponta în frunte. Printre cei prezenţi au fost preşedintele Camerei Deputaţilor Valeriu Zgonea precum şi ministrul Afacerilor Externe Titus Corlăţean, membrii Guvernului României, politicieni, reprezentanţi ai corpului diplomatic acreditaţi la Bucureşti precum şi ai comunităţii polone. Nu a lipsit preşedintele nostru şi deputat în Parlamentul României – Ghervazen Longher.

Domnul ambasador, Marek Szczygieł, în cuvântul său, a vorbit despre Constituţia din 3 Mai, dar şi despre buna colaborare politică şi economică dintre Polonia şi România. A spus că o dovadă a acestei colaborări sunt cele peste 500 de firme poloneze de pe piaţa românească

la care sunt angajaţi cetăţeni ai acestei ţări. Domnul ambasador a amintit că în acest an se împlinesc 20 de ani de la semnarea Acordului dintre Republica Polonia şi România privind relaţiile de prietenie şi colaborare care reprezintă baza actualului Parteneriat Strategic.

Apoi a luat cuvântul premierul Victor Ponta care a apreciat realizările în dezvoltarea Poloniei şi înalta poziţie în Uniunea Europeană. Vorbitorul a afirmat că România va profita în continuare de experienţa poloneză, mai ales în domeniul reformei administrative. Premierul şi-a exprimat convingerea că colaborarea între Polonia şi România se va materializa în promovarea intereselor comune ale ţărilor din regiune şi a valorilor europene.

Sărbătorirea zilei Constituţiei din 3 Mai a fost un prilej de discuţii şi integrare a comunităţii poloneze.

działających na rynku rumuńskim i dających pracę obywatelom tego kraju. Pan ambasador przypomniał, że w tym roku przypada 20-ta rocznica podpisania Układu między Rzeczpospolitą Polską a Rumunią o przyjaznych stosunkach i współpracy, stanowiącego podwaliny obecnego Partnerstwa Strategicznego.

Po przemówieniu Ambasadora zabrał głos premier Victor Ponta, akcentując uznanie dla osiągnięć rozwojowych Polski i wypracowanej wysokiej pozycji w Unii Europejskiej. Mówca stwierdził, że Rumunia w dalszym ciągu będzie korzystała z polskich doświadczeń, zwłaszcza w zakresie reformy administracyjnej. Premier wyraził przekonanie, że współpraca Polski i Rumunii przełoży się na promocję wspólnych interesów państw regionu oraz wartości europejskich.

Obchody upamiętniające uchwalenie Konstytucji 3 Maja były okazją do rozmów i integracji środowiska polonijnego.

Barbara Breabăn

Foto: P. Wysocki

Dla Polonii rumuńskiej dni 11 i 12 maja były pełne radości, ponieważ była to okazja spotkania się Polaków z całej Bukowiny ale także i z Bukaresztu, Jassów i Konstancy. Zaszczycili nas swoją obecnością Stanisław Karczewski – wicemarszałek Senatu RP oraz ambasador RP w Bukareszcie – Marek Szczygieł.

Pentru comunitatea polonezilor din România zilele de 11 și 12 mai au fost pline de bucurie, pentru că au prilejuit întâlnirea polonezilor din întreaga Bucovina, dar și din București, Iași și Constanța. Ne-au onorat cu prezența lor Stanisław Karczewski – vicemareșalul Senatului R.P. precum și ambasadorul R.P. la București – Marek Szczygieł.

POJANA MIKULI

11 maja poświęcony był fladze polskiej, Polonii i Polakom z Zagranicy, Konstytucji 3 Maja oraz Królowej Polski. Uroczystości odbyły się w Pojanie Mikuli i rozpoczęły się mszą św. w kościele pw. Błogosławionego Jana Pawła II, odprawioną przez ośmiu księży z dekanatu Bukowiny, a kazanie wygłosił ks. Matei Catargiu pochodzący z Pojany Mikuli, który jest duszpasterzem Polonii bukareszteńskiej. Ksiądz podkreślił znaczenie tych dni, ich wymiar historyczny, związany z Polakami żyjącymi poza granicami Ojczyzny oraz religijny.

Po zakończeniu mszy, odbyło się spotkanie w Domu Polskim. Wicemarszałek Senatu RP zabrał głos,

Ziuza de 11 mai a fost dedicată drapelului Poloniei, Diasporei Poloneze și Polonezilor din Străinătate, Constituției din 3 Mai și Reginei Poloniei. Festivitățile au avut loc în Poiana Micului și au început cu Sf. Liturghie în biserica cu hramul Fericitul Ioan Paul al II-lea celebrată de către opt preoți din decanatul de Bucovina, iar predica a rostit-o pr. Matei Catargiu originar din Poiana Micului care este capelan al comunității poloneze din București. Preotul a subliniat importanța acestor zile, dimensiunea lor istorică, legată de polonezii ce trăiesc în afara granițelor Patriei precum și cea religioasă.

După terminarea liturghiei, a avut loc întâlnirea la Casa Polonă. Vicemareșalul Senatului R.P. a luat

mówiąc, że był zaskoczony, iż Polacy z Bukowiny zachowali tożsamość narodową, pielęgnując język ojczysty i tradycje przekazane przez przodków.

Uczniowie Szkoły Gimnazjalnej im. Krystyny Bochenek przedstawili program składający się z wierszy i pieśni patriotycznych.

Stanisława Iakimowska

cuvântul spunând că a fost surprins de faptul că polonezii din Bucovina și-au păstrat identitatea națională, cultivând limba maternă și tradițiile transmise de înaintași.

Elevii Școlii Gimnaziale „Krystyna Bochenek” au prezentat un program alcătuit din poezii și cântece patriotice.

11 maja 2013 r. w Pojanie Mikuli święciliśmy Dzień Polonii i Polaków za Granicą oraz Konstytucji 3 Maja.

În ziua de 11 mai 2013, la Poiana Micului am sărbătorit Ziua Diasporei Poloneze și a Polonezilor din Străinătate și Ziua Constituției din 3 Mai.

Am fost onorați să avem ca oaspeți în mijlocul comunității noastre pe vicemareșalul Senatului Republicii Polonia – Stanisław Karczewski, pe ambasadorul R.P. la București – Marek Szczygieł și pe Ghervazen Longher – președinte al Uniunii Polonezilor din România și deputat al minorității polone în Parlamentul României.

Cu acest prilej elevii Școlii Gimnaziale „Krystyna Bochenek” din Poiana Micului, dar și ansamblul folcloric „Mała Pojana” au prezentat un scurt program artistic.

Copiii i-au salutat pe oaspeți cu imnul național „Jeszcze Polska nie zginęła...” (Polonia încă nu a pierit...) și cu alte cântece patriotice.

Această zi este sărbătorită de către toți polonezii care trăiesc în afara granițelor și este dovada că Patria nu și-a uitat compatrioții răspândiți din diferite motive în toată lumea, iar pentru ei prilej de a-și manifesta legătura cu rădăcinile lor, legătura cu Pământul Înaintașilor.

Mieliśmy zaszczyt gościć wśród naszej wspólnoty wicemarszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej – Stanisława Karczewskiego, ambasadora RP – Marka Szczygła i Gerwazego Longhera – prezesa Związku Polaków w Rumunii i posła polskiej mniejszości do Parlamentu Rumunii.

Z tej okazji uczniowie Szkoły Gimnazjalnej im. Krystyny Bochenek w Pojanie Mikuli a także zespół folklorystyczny „Mała Pojana” zaprezentowali krótki program artystyczny.

Dzieci witały gości polskim hymnem narodowym „Jeszcze Polska nie zginęła” i śpiewano piosenki patriotyczne.

Świętują tego dnia także Polacy mieszkający za granicą i jest to dowodem pamięci Ojczyzny o swoich rodakach z różnych przyczyn rozsianych po całym świecie, a dla nich samych do zamianifestowania przywiązania do swoich korzeni oraz łączności z Ziemią Przodków.

Aniela Wołoszczuk

110 rocznica założenia Towarzystwa Bratniej Pomocy i Czytelni Polskiej w Suczawie

Miesiąc maj jest okresem wydarzeń, zarówno w skali krajowej, jak i obchodów i uroczystości związanych z naszą polonijną organizacją. Najważniejsze z nich to Święto Narodowe 3 Maja – Dzień Konstytucji oraz Dzień Polonii i Polaków z Zagranicy – 2 maja. W miesiącu maju przypada 110 rocznica założenia Towarzystwa Bratniej Pomocy i Czytelni Polskiej w Suczawie, a także 80-lecie ufundowania pierwszego sztandaru i 20-lecie nowego.

Spora liczba Polaków zamieszkujących Suczawę oraz okoliczne miejscowości odczuwała potrzebę powołania do życia organizacji integrującej wszystkich Rodaków. Podobne Towarzystwo istniało już w Czerniowcach od 1869 r. W drugiej połowie XIX w. prasa polska z Czerniowiec pisała o konieczności powołania do życia Towarzystwa Bratniej Pomocy i Czytelni Polskiej w Suczawie. Było to możliwe dopiero 21 maja 1903 r. Przystąpiono niezwłocznie do budowy Domu Polskiego, który ukończono w 1907 r.

O działalności Czytelni Polskiej dowiadujemy się z „Książki Pamiątkowej Czytelni Polskiej w Suczawie”. Jest w niej zawarta historia życia społeczno-kulturalnego miejscowych Polaków. Zdjęcia, dokumenty, zapiski świadczą o ciągłości pracy, mimo luki lat 1950-1990, spowodowanej polityką państwa rumuńskiego w stosunku do mniejszości narodowych. Prowadzenie biblioteki i czytelni, amatorski ruch artystyczny – teatr, chór, kółko śpiewacze, organizowanie rocznic świąt narodowych, wychowanie patriotyczne czy wieczornice wypełnione odczytami, śpiewami, deklamacją wierszy to główne formy działalności Czytelni Polskiej. W okresie międzywojennym sala Domu Polskiego była jedyną w mieście, nadającą się na przedstawienia, z tego też względu często udostępniana była i innym użytkownikom. W latach 30 ubiegłego wieku sala Domu Polskiego była miejskim kinem.

A 110-a aniversare a Societății Polone de Ajutor Frățesc și de Lectură din Suceava

Luna mai este o perioadă plină de evenimente atât la scară națională, cât și de celebrare a festivităților legate de organizația noastră poloneză. Cele mai importante dintre ele sunt 3 Mai – Ziua Constituției, precum și Ziua Diasporei Poloneze – 2 mai. În luna mai se împlinesc 110 ani de la înființarea Societății Polone de Ajutor Frățesc și de Lectură din Suceava, de asemenea 80 de ani de la fondarea primului stindard și 20 de ani de la fondarea noului stindard.

Un număr mare de polonezi care locuiau în Suceava, precum și în localitățile din împrejurimi simțea nevoia înființării unei organizații care să-i cuprindă pe toți compatrioții. O astfel de Societate exista deja la Cernăuți din 1869. În a doua parte a secolului al XIX-lea, presa polonă din Cernăuți scria despre necesitatea înființării Societății Polone de Ajutor Frățesc și de Lectură în Suceava. Aceasta a fost posibilă abia pe 21 mai 1903. Imediat a început construcția Casei Polone care a fost terminată în anul 1907.

Despre activitatea Societății Polone de Lectură putem afla din „Cartea de Impresii a Societății Polone de Lectură din Suceava”. În ea este cuprinsă istoria vieții social-culturale a polonezilor de aici. Fotografii, documentele, notele sunt o dovadă a continuității, în ciuda unei întreruperi între anii 1950-1990 provocate de politica statului român față de minoritățile naționale. Activitatea bibliotecii și a sălii de lectură, mișcarea artistică de amatori – teatrul, corul, cercul de cântece, organizarea sărbătoririi unor aniversări naționale, educația patriotică sau seratele cuprinzând lecturi, cântece, recitarea de poezii sunt principalele forme de activitate ale Societății Polone de Lectură. În perioada interbelică sala Casei Polone era singura din oraș corespunzătoare pentru reprezentații, din acest motiv era adeseori cedată altor utilizatori. În anii ‘30 ai secolului trecut sala Casei Polone a fost și cinematograful orașenesc.

W roku 1933 obchodzono bardzo uroczyste 30-lecie Czytelni. W obchodach udział wzięli przedstawiciele Polaków z Czerniowiec, Seretu, Sadagóry i innych miejscowości. Wśród zaproszonych gości obecni byli polski konsul Marian Uzdowski oraz przedstawiciele lokalnych władz rumuńskich. Ks. prałat Andrzej Łukasiewicz dokonał poświęcenia sztandaru Czytelni z hasłami: „Królowo Korony Polskiej, módl się za nami” oraz „Objawem żywotności polskiej jest wychodźstwo”, a akt poświęcenia brzmiał: „Działo się to w dniu 22 października 1933 roku za panowania Najjaśniejszego Monarchy Wielkiej Rumunii Karola II-go i Prezydenta Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej p. Prof. Ignacego Mościckiego, w czasie budowania i wzmacniania potęgi mocarstwowej Polski przez Pierwszego Marszałka Polski, Józefa Piłsudskiego, w okresie organizacyjnego działania na osiedlach polskich w Rumunii (...)”.

W okresie II wojny światowej działalność kulturalna Czytelni nieco osłabła. Zapisy w „Książce pamiątkowej” odnotowują jednak ważne wydarzenia, takie jak pomoc polskim uchodźcom wojskowym czy obecność generała Józefa Hallera.

Mija 110 lat od powstania Towarzystwa Polskiej Bratniej Pomocy i Czytelni Polskiej w Suczawie. Jej kontynuatorem jest Stowarzyszenie Polaków „Dom Polski”. Dzięki kolejnym zarządom, kierowanym przez Antoniego Rojowskiego, Jana Piotra Babiasza i obecnie Gerwazego Longhera oraz członkom Związku Polaków, od momentu reaktywowania działalności organizacji polonijnej w Rumunii, Dom Polski znowu spełnia swoją rolę.

Dzięki staraniom księdza Jerzego Pawlika, wielkiego przyjaciela bukowskińskich Polaków, w 1993 r. Związek otrzymał drugi sztandar. Na jednej stronie jest biały orzeł – godło Polski, a na drugiej wizerunek Matki Boskiej Częstochowskiej z napisem: Dom Polski, Związek Polaków w Rumunii i cytat ze Stanisława Staszica: „Paść może i Naród wielki, zniszczyć nie może, tylko nikczemny!...”

Oto minęło 20 lat od tego wydarzenia.

În anul 1933 s-au sărbătorit festiv 30 de ani de existență a Societății de Lectură. La festivități au participat reprezentanții polonezilor din Cernăuți, Siret, Sadagura și din alte localități. Printre oaspeții invitați au fost prezenți consulul polonez Marian Uzdowski, precum și reprezentanții autorităților locale române. Preotul prelat Andrzej Łukasiewicz a sfințit stindardul Societății cu deviza: „Regină a Coroanei Poloniei, roagă-te pentru noi”, precum și „Manifestarea vitalității poloneze este emigrația”, iar actul de sfințire suna astfel: „Stindardul a fost sfințit în ziua de 22 octombrie 1933 în timpul domniei celui mai Luminat Monarh al României Mari, Carol al II-lea și Președintelui Celei mai Luminate Republici Polone, dl. Prof. Ignacy Mościcki (...) în perioada activității de organizație în coloniile poloneze din România(...)”.

În timpul celui de-al doilea război mondial activitatea culturală a Sălii de Lectură a slăbit. Consemnări în „Cartea de Impresii” notează totuși evenimente importante, precum ajutorul acordat refugiaților polonezi sau prezența generalului Józef Haller.

Au trecut 110 ani de la înființarea Societății Polone de Ajutor Frățesc și de Lectură din Suceava. Continuatoarea ei este Asociația Polonezilor „Dom Polski”. Sub conducerea succesivă a lui Antoni Rojowski, Iohan Peter Babiaș și, în prezent, Ghervazen Longher, precum și datorită activității membrilor Uniunii Polonezilor, din momentul reactivării activității organizațiilor polonezilor din România, „Dom Polski” își îndeplinește rolul său.

Datorită strădaniei părintelui Jerzy Pawlik, marele prieten al polonezilor din Bucovina, în anul 1993 Uniunea a primit al doilea stindard. Pe o parte este vulturul alb – Stema Poloniei, iar pe partea cealaltă, imaginea Maicii Domnului de la Częstochowa cu inscripția: Casa Polonă, Uniunea Polonezilor din România, precum și un citat din St. Staszic: „Să cadă, poate și un Popor mare, să se nimicească nu poate decât un mizerabil!...”

Iată au trecut 20 de ani de la acest eveniment.

Barbara Breabăn

Foto: Arhivum Dom Polski

SUCZAWA

W niedzielę, 12 maja br. Polacy świętowali 110 rocznicę założenia Towarzystwa Bratniej Pomocy i Czytelni Polskiej w Suczawie jako filii czerniowieckiej organizacji o tej samej nazwie, istniejącej od roku 1869.

O godz. 9.00, w kościele pw. Św. Jana Nepomucena odprawiona była msza w języku polskim z okazji odpustu. Na mszę przybyli Polacy z całej Bukowiny; większość z nich w strojach ludowych (krakowskich, podkarpaccich i czadeckich) oraz do poloneza. Mszę odprawili ks. Julian Kropp i Gabriel Bucur, który wygłosił kazanie. Chór wykonał pieśni okolicznościowe

Duminică, 12 mai a.c., polonezii au sărbătorit 110 ani de la înființarea Societății Polone de Ajutor Frățesc și de Lectură din Suceava ca filială a organizației cernăuțene cu același nume întemeiate în 1869.

La ora 9.00, în biserica cu hramul Sf. Ioan Nepomuk din Suceava a fost oficiată liturghia în limba polonă cu prilejul hramului. La liturghie au venit polonezi din toată Bucovina, majoritatea dintre ei în costume populare (cracoviene, subcarpatice și din ținutul Czadca), dar și pentru polonez. Liturghia a fost oficiată de preoții Julian Kropp și Gabriel Bucur care a rostit predica.

z akompaniamentem organów, na których grał Bronisław Babiasz, uczeń Liceum Muzycznego im. Cipriana Porumbescu w Suczawie. Na mszy obecni byli – Stanisław Karczewski – wicemarszałek Senatu RP, Marek Szczygieł – ambasador RP w Bukareszcie,

Corul a interpretat cântece ocazionale acompaniat la orgă de Bronisław Babiasz, elev al Liceului de Muzică „Ciprian Porumbescu” din Suceava. La liturghie au fost prezenți Stanisław Karczewski – vicemareșalul Senatului R.P., Marek Szczygieł – ambasadorul R.P. la

oraz Gerwazy Longher – prezes Związku Polaków w Rumunii i deputowany do Parlamentu Rumunii z ramienia mniejszości polskiej.

Po nabożeństwie, o godz 10.30, odbyło się spotkanie w Domu Polskim poświęcone 110-leciu suczawskiej organizacji. Gerwazy Longher witał gości, podkreślając, że Związek Polaków w Rumunii jest spadkobiercą organizacji założonej 21 maja 1903 r. Stanisława Jakimowska, prezes Stowarzyszenia Polaków w Suczawie, przedstawiła krótką historię Towarzystwa, które miało na celu zachowanie tożsamości narodowej przez język, kulturę, tradycję i religię.

București precum și Ghervazen Longher – președintele Uniunii Polonezilor din România și deputat din partea minorității polone în Parlamentul României.

După liturghie, la ora 10.30 a avut loc întâlnirea la Casa Polonă dedicată împlinirii a 110 ani de la înființarea organizației sucevene. Ghervazen Longher a urat bun venit oaspeților, subliniind că Uniunea Polonezilor din România este moștenitoarea organizației întemeiate la 21 mai 1903. Stanislava Iachimovschi – președinte al Asociației Polonezilor din Suceava a prezentat un scurt istoric al Asociației care a avut drept scop păstrarea identității naționale prin limbă, cultură, tradiții și religie.

Svorane 12 maja 2013
 Jestem pod wrażeniem
 wspaniałym Naszej omiatałności
 i miłości do ojczyzny.
 Dziękuję za to i
 Wam dalszych sukcesów,
 zohoune i bogactwa
 Waszego
 Stanisław Karczewski
 wice-marszałek Senatu RP

Suceava 12 mai 2013

M-a impresionat în mod deosebit activitatea Dumneavoastră și iubirea de Patrie.

Mulțumindu-vă pentru aceasta, Vă urez succese în continuare, sănătate și binecuvântarea Domnului.

Stanisław Karczewski
 vicemareșalul Senatului R. P.

Ze strony władz wojewódzkich obecni byli przewodniczący Rady Wojewódzkiej Cataliu Nechifor oraz wojewoda Florin Sinescu. Cataliu Nechifor podziękował za zaproszenie; podkreślił znaczenie tego wydarzenia oraz fakt, że Dom Polski jest „domem ducha bukowińskiego”. Odnosił się również do partnerstwa i dobrych stosunków polsko – rumuńskich.

Wojewoda, Florin Sinescu, wysoko ocenił aktywność mniejszości polskiej na Bukowinie, gdzie żyją w zgodzie różne mniejszości narodowe.

Marek Szczygieł – ambasador RP w Bukareszcie – mówił, że jego obecność na tak ważnej uroczystości jest dla niego wielkim zaszczytem. Podkreślił, że w 1903 r, kiedy Polacy z Suczawy założyli Towarzystwo, Polska nie istniała na mapie Europy. W swoim wystąpieniu odnosił się również do dobrych stosunków partnerskich między Polską a Rumunią. Na zakończenie dziękował władzom wojewódzkim za przyjazny stosunek wobec mniejszości polskiej, żyjącej na Bukowinie - prawdziwej „Europie w miniaturze”

Na zakończenie spotkania zabrał głos wice-marszałek Senatu RP- Stanisław Karczewski, który podziękował za zaproszenie. Zaznaczył, że wiedział o działalności Polonii rumuńskiej, ale że to, co widział

Din partea autorităților județene au fost prezenți președintele Consiliului Județean Suceava Cătălin Nechifor și prefectul Florin Sinescu. Cătălin Nechifor a mulțumit pentru invitație, a subliniat însemnătatea acestui eveniment și faptul că Dom Polski este o „casă a spiritului bucovinean”. De asemenea, s-a referit la parteneriatul și bunele relații polono-române.

Prefectul Florin Sinescu a apreciat activitatea minorității polone din Bucovina unde trăiesc în armonie diferite minorități naționale.

Marek Szczygieł – ambasadorul R.P. la București a spus că pentru el prezența la o atât de importantă festivitate este o mare onoare. A subliniat că în anul 1903, când polonezii din Suceava au întemeiat Societatea, Polonia nu exista pe harta Europei. În intervenția sa s-a referit la bunele relații de parteneriat între Polonia și România. În încheiere a mulțumit autorităților județene pentru atitudinea prietenească față de minoritatea polonă care trăiește în Bucovina – adevărată „Europă în miniatură”.

În încheierea întâlnirii a luat cuvântul vice-mareșalul Senatului R.P. – Stanisław Karczewski care a mulțumit pentru invitație. A precizat că știa despre activitatea polonezilor din România, dar ceea ce a vă-

wciążuzaledwie dwóch dni, przerosło jego oczekiwania. Odnosił się również do dobrych stosunków polsko-rumuńskich. Księgę Pamiątkową uznał za zapis historii życia Polaków z Rumunii, którzy nie zapomnieli o swoich korzeniach na przekór trudnym czasom.

Stanisława Iakimowska

Majowe święta stanowią doskonałą okazję do konsolidacji Polonii bukowińskiej oraz umacniają jej więź z Macierzą.

Jak uczył nasz wielki rodak, Jan Paweł II – Polska jest wszędzie tam, gdzie są Polacy.

zut în aceste două zile a depășit așteptările sale. De asemenea, s-a referit la bunele relații polono-române. A apreciat Cartea de Impresii drept o înregistrare a istoriei vieții polonezilor din România care nu și-au uitat rădăcinile în ciuda unor vremuri grele.

Sărbătorile lunii mai reprezintă un excepțional prilej de consolidare a comunității poloneze bucovinene și de întărire a legăturilor acesteia cu Patria.

Așa cum ne-a învățat marele nostru compatriot Ioan Paul al II-lea – Polonia este peste tot unde sunt polonezi.

**PIĘKNA NASZA
POLSKA CAŁA**

**FRUMOASĂ ESTE
POLONIA NOASTRĂ**

PELPLIN NA EUROPEJSKIM SZLAKU CYSTERSKIM

Pocysterska Bazylika w Pelplinie jest drugim, co do wielkości, po kościele NMP w Gdańsku, obiektem w Polsce. Ze względu na swoje rozmiary kościół pelpliński zaliczany jest do najbardziej monumentalnych budowli gotyku ceglanoego. Najstarsze wyposażenie kościoła pochodzi dopiero z XV w., wcześniejsze niestety nie zachowały się.

Pierwotna fundacja opactwa pelplińskiego związa-na jest z osobą księcia Sambora II, który w połowie XIII w. wystąpił z inicjatywą założenia nowego opactwa. W tym czasie w opuszczonej dzielnicy tczewskiej objął władzę Mściwoj II, bratanek Sambora. On to wystawił dokument z datą 2 stycznia 1276 r. nadający cystersom wielki kompleks majątkowy na prawym brzegu rzeki Wierzyca oraz wieś Pelplin. Liczne donacje i legaty, otrzymywane od bogatego mieszczaństwa państwa krzyżackiego, przyczyniły się do wzrostu materialnego opactwa. Na czasy te przypada ożywiona działalność skryptorium klasztornego. Obok ksiąg liturgicznych i zbiorów kazań powstały tam m.in. księga zmarłych, katalog braci i konwersów, księga zwyczajów (*liber uduuni*) oraz dwa kopiariusze przywilejów. Biblioteka klasztorna wzbogacała się o dzieła pochodzące z licznych darów oraz kupowane specjalnie we Francji. W 1433 r., w czasie najazdu na Pomorze oddziałów czeskich husytów, klasztor został okradziony i spalony. Dalsze poważne zniszczenia nastąpiły w czasie wojny trzynastoletniej (1454-1466). W 1464 r. opiekę nad opactwem roztoczył król Kazimierz Jagiellończyk, który potwierdził też wszystkie jego dawniejsze przywileje i wsparł dotacją pieniężną w wysokości 1000 grzywien. Po wojennych zniszczeniach w 1474 r. przysłała wielka zaraza, w czasie której wymarł prawie cały konwent.

TRASEUL CISTERCIAN EUROPEAN: PELPLIN

Bazilica postcisterciană din Pelplin este al doilea monument ca mărime din Polonia, după biserica Sfânta Maria din Gdańsk. În privința dimensiunilor sale, biserica din Pelplin este considerată cea mai monumentală construcție a goticului de cărămidă. Cea mai veche dotare a bisericii este abia din secolul al XV-lea, din păcate dotarea mai timpurie nu s-a păstrat.

Prima fondare a abației din Pelplin este legată de persoana prințului Sambor II care la jumătatea secolului al XIII-lea a venit cu inițiativa înființării unei noi abații. În timpul acesta, în zona părăsită a regiunii Tczew, puterea a fost preluată de Mściwoj II, nepotul lui Sambor. El a eliberat documentul cu data de 2 ianuarie 1276 donând cistercienilor marele complex de moșii pe partea dreaptă a râului Wierzyca, precum și satul Pelplin. Numeroase donații și legate primite de la cetățenii înstăriți ai statului cavalerilor teutoni au contribuit la creșterea materială a abației. În acele timpuri s-a desfășurat o activitate intensă a scriptorium-ului mănăstiresc. În afară de cărțile liturgice și de colecțiile de predici, acolo a luat ființă cartea morților, catalogul fraților și converșilor, cartea obiceiturilor (*liber uduuni*), precum și două cărți cu copiile privilegiilor. Biblioteka mănăstirii s-a îmbogățit cu capodopere primite în dar, precum și cumpărate special din Franța. În anul 1433, în timpul invaziei detașamentelor husiților cehi în Pomerania, mănăstirea a fost jefuită și arsă. Următoarele distrugerii serioase au avut loc în timpul războiului de treisprezece ani (1454-1466). În anul 1464 abația a fost trecută sub protecția regelui Kazimierz Jagiellończyk care a confirmat, de asemenea, toate privilegiile ei anterioare și a sprijinit-o cu suma de 1000 de grivien. După distrugerile de război, în anul 1474 a venit o mare molimă în timpul căreia au murit aproape toți cei din convent.

Źródło: pl.wikipedia.org / Praca własna / Autor: Mikołaj Kirschke

Z końcem XVI w., po głębokim kryzysie wywołanym przez reformację, rozpoczęła się w Pelplinie wyraźna odnowa życia zakonnego. Szczególnie długoletnie rządy opata Leonarda Rembowskiego stanowiły okres ponownej świetności opactwa pelplińskiego. Jego zasługą był między innymi ostateczny podział majątku klasztorowego na dobra opackie i konwentowe, potwierdzony bullą papieża Urbana VIII z 1624 r., jak również wydanie wilkierza dla wsi klasztornych, konfirmowanego w 1623 r. przez króla Zygmunta III. Mecenat tego opata odegrał ważną rolę w prowadzeniu kronik klasztornych – najobszerniejszego dzieła historiograficznego powstałego w XVII w. na Pomorzu Gdańskim.

La sfârșitul veacului al XVI-lea, după o criză adâncă provocată de reformare, la Pelplin a început reînnoirea evidentă a vieții monahale. Mai ales sub conducerea îndelungată a abatelui Leonard Rembowski, a fost o nouă perioadă de strălucire a abației din Pelplin. Meritul lui a fost, printre altele, împărțirea definitivă a bunurilor mănăstirii în bunurile abației și ale conventului, confirmate printr-o bulă a papei Urban al VIII-lea din anul 1624, precum și pregătirea unui wilkierz (legi rurale) pentru satele mănăstirii, confirmat în anul 1623 de către regele Zygmunt al III-lea. Mecenatul acestui abate a jucat un rol important în elaborarea cronicilor mănăstirii – cea mai amplă operă istoriografică din secolul al XVII-lea în Pomerania de Gdańsk.

Reformy z końca XVI i początku XVII w. zapoczątkowały nowy okres w dziejach opactwa, trwający bez większych zmian do 1772 r., czyli do pierwszego rozbioru Polski. W tym czasie Pelplin należał do najbardziej znaczących opactw cysterskich w całej prowincji polskiej i był wyraźną ostoją katolicyzmu w Prusach Królewskich. Sami zaś opaci pelplińscy m.in. Ludwik Łoś, trzej Czapscy czy Wojciech Leski zaliczali się do najwybitniejszych osobistości Kościoła w Polsce. Mimo wielu wojen, które gnębiły Pomorze Gdańskie (2 wojny szwedzkie, wojna północna, wojna siedmioletnia), zniszczenia udawało się szybko usuwać aż do roku 1772, gdy król pruski Fryderyk II sekularyzował majątek ziemski klasztoru liczący wówczas 60 wsi i folwarków. Następny okres przyniósł zakaz przyjmowania nowicjuszy. Ostatnim 16 mnichom przyznano dożywotnie renty, a w 1823 r. ostatecznie zlikwidowano klasztor.

Bullą *De salute animarum* z 16 lipca 1821 r. powiększona została diecezja chełmińska i Pelplin od 1824 r. stał się jej stolicą. W ten sposób świątynia cysterska stała się katedrą, a otaczająca ją wieś rozwinęła się w miasteczko. W klasztorze umieszczono Seminarium Duchowne (od 1965 r. afiliowane do Papieskiego Uniwersytetu Laterańskiego) i biskupie Collegium Marianum, założone w 1836 r., dzisiejsze męskie Liceum Katolickie. W czasie II wojny światowej katedra była zamknięta. Podjęto w niej różne prace konserwatorskie, odnowiono ołtarz główny. Od 1965 r. katedra nosi tytuł bazyliki mniejszej, nadany przez papieża Pawła VI.

Pocysterska bazylika jest drugim, co do wielkości, po kościele NMP w Gdańsku, obiektem w Polsce. Do wyjątkowych zabytków sztuki snycerskiej zalicza się zespół dębowych stali. Powstały one w 1433 r. i obejmują 42 siedziska. Dziełem o najwyższym poziomie artystycznym jest 22 stalla opata ze scenami pasyjnymi. Kolejnym dziełem jest zespół ponad 20 ołtarzy pochodzących przede wszystkim z XVII w. Trzy z nich wykonane są z marmuru, dwa ze stiuku, a reszta z drewna. Większość ołtarzy polichromowano i złocono. Zdobią je w większości obrazy pędzla Hermana Hana. Najokazalszy jest wielokondygnacyjny, dekorowany licznymi rzeźbami ołtarz główny z lat 1623-1624. Jest dziełem fundacji opata Leonarda Rembowskiego i wyróżnia się obrazami wspomnianego Hermana Hana koronacją NMP w wielostrefowym ujęciu z rzeszą świętych i wieloma portretami współczesnych i historycznych postaci. Wyposażenie wnętrza dopełnia wspinała barokowa ambona, którą w roku 1682 wykonał snycerz Mateusz Scholler z Gniewa. Na uwagę zasługuje także pozłacany, kamienny posąg Mściwoja II oraz płyta epitafijna opata Rembowskiego.

Zabytkowe wyroby złotnicze przechowywane są w skarbcu katedralnym oraz w Muzeum diecezjalnym w Pelplinie.

Reforme de la sfârșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea au inițiat o nouă perioadă în istoria abației care a durat, fără multe schimbări, până în anul 1772, adică până la prima împărțire a Poloniei. În această perioadă Pelplinul a fost cea mai de seamă abate cisterciană în toată provincia poloneză și a fost reazemul catolicismului în Prusia Regală. Iar abatii din Pelplin, printre alții, Ludwik Łoś, cei trei Czapski sau Wojciech Leski se numărau printre cele mai importante personalități ale Bisericii din Polonia. În ciuda multor războaie care oprimbau Pomerania de Gdańsk (2 războaie suedeze, războiul de nord, războiul de șapte ani), distrugerile au fost repede îndepărtate, până în anul 1772, când regele Fryderyk al II-lea a secularizat moșiile mănăstirii care numărau atunci șazeci de sate și ferme. Perioada următoare a adus interdicția de primire a novicilor. Ultimii 16 monahi au primit pensie viageră, iar în anul 1823 mănăstirea a fost lichidată definitiv.

Prin bula *De salute animarum* din 16 iulie 1821, dieceza din Chełm a fost mărită, iar Pelplin, din 1824 a devenit capitala ei. În felul acesta biserica cisterciană a devenit catedrală, iar satul care o înconjura s-a dezvoltat în orașel. În mănăstire a fost instalat Institutul Teologic (din 1965 afiliat la Universitatea Papală Laterană) și Collegium Marianum episcopal, înființat în anul 1836, astăzi Liceul Catolic pentru băieți. În timpul celui de al doilea război mondial catedrala a fost închisă. Au început diferite lucrări de conservare, a fost restaurat altarul principal. Din 1965 catedrala poartă titlul de bazilică minor, dat de papa Paul al VI-lea.

Bazilica postcisterciană este al doilea monument din Polonia, ca mărime, după biserica Sfânta Maria din Gdańsk. Printre obiectele deosebite în arta dăltuirii se numără complexul de stalle de stejar. Au fost făcute în anul 1433 și au 42 de scaune. Capodopera cu cel mai mare nivel artistic este stalla 22 a abatelui cu scene ale patimilor. Următoarea operă este complexul de 20 de altare, toate provin din secolul al XVII-lea. Trei din ele sunt executate din marmoră, două din stuc, restul din lemn. Majoritatea altarelor este policromată și aurită. Sunt împodobite cu picturile lui Herman Han. Cel mai impunător este altarul principal din anii 1623-1624, compus din mai multe etaje, decorat cu multe sculpturi. Este opera fundației abatelui Leonard Rembowski și se remarcă prin picturile lui Herman Han, amintit mai devreme, cu încoronarea Maicii Domnului, luată în mai multe straturi cu ceata sfinților și multe portrete de personaje contemporane și istorice. Dotarea interiorului o completează amvonul splendid baroc care în anul 1682 a fost executat de dăltuitorul Mateusz Scholler din Gniew. Merită atenție, de asemenea, statuia aurită din piatră a lui Mściwoj al II-lea, precum și epitaful abatelui Rembowski.

Obiectele de aur de patrimoniu sunt păstrate în tezaurul catedral, precum și în Muzeul Diecezan din Pelplin.

Barbara Breabă

CZERWIEC

- 3 VI** – 10. rocznica śmierci **Antoniego Marianowicza** (1923-2003), satyryka poety i tłumacza;
- 4 VI** – 30. rocznica śmierci **Ryszarda Skibińskiego** (1951-1983), kompozytora, instrumentalisty;
- 5 VI** – 10. rocznica śmierci **Juliana Lewańskiego** (1915-2003), historyka literatury i teatru staropolskiego;
- 6 VI** – 195. rocznica śmierci **Jana Henryka Dąbrowskiego** (1755-1818), generała i twórcy Legionów Polskich we Włoszech;
- 7 VI** – 110. rocznica urodzin **Zdzisława Stieberta** (1903-1980), językoznawcy, sławisty;
- 8 VI** – 40. rocznica śmierci **Wacława Grubińskiego** (1883-1973), prozaika i dramaturga; 45. rocznica śmierci **Lucjana Rudnickiego** (1882-1968), pisarza i publicysty;
- 9 VI** – 190. rocznica urodzin **Adolfa Januskiewicza** (1803-1857), pisarza, podróżnika;
- 10 VI** – 60. rocznica śmierci **Grzegorza Fitelberga** (1879-1953), dyrygenta i kompozytora;
- 11 VI** – 175. rocznica urodzin **Wojciecha Kętrzyńskiego** (1838-1968), historyka, etnografa, publicysty;
- 13 VI** – 180. rocznica śmierci **Jakuba Kubickiego** (1758-1833), jednego z najwybitniejszych architektów polskiego klasycyzmu;
- 14 VI** – 110. rocznica śmierci **Jana Karłowicza** (1836-1903), etnografa, językoznawcy i muzykologa;
- 16 VI** – 90. rocznica urodzin **Henryka Czyży** (1923-2003), dyrygenta, kompozytora, pisarza;
- 17 VI** – 30. rocznica śmierci **Mirona Białoszewskiego** (1922-1983), poety, prozaika, dramaturga, twórcy teatru awangardowego;
- 18 VI** – 100. rocznica urodzin **Stanisława Marusarza** (1913-1993), narciarza, olimpijczyka;
- 20 VI** – 10. rocznica śmierci **Zofii Hertz** (1911-2003), redaktorki i edytorki, współtwórczyni paryskiego Instytutu Literackiego; 205. rocznica śmierci **Franciszka Ksawerego Dmochowskiego** (1762-1808), publicysty, teoretyka literatury, poety i tłumacza, działacza politycznego; 220. rocznica urodzin **Aleksandra Fredry** (1793-1876), komediopisarza;
- 21 VI** – 95. rocznica śmierci **Edwarda Abramowskiego** (1868-1918), filozofa, psychologa i działacza socjalistycznego;
- 22 VI** – 115. rocznica urodzin **Zenona Kosidowskiego** (1898-1978), pisarza, eseisty;
- 23 VI** – 310. rocznica urodzin **Marii Leszczyńskiej** (1703-1768), córki króla polskiego Stanisława Leszczyńskiego, królowej Francji, żony Ludwika XV;

IUNIE

- 3 VI** – 10 ani de la moartea lui **Antoni Marianowicz** (1923-2003), poet satiric și traducător;
- 4 VI** – 30 de ani de la moartea lui **Ryszard Skibiński** (1951-1983), compozitor, instrumentalist;
- 5 VI** – 10 ani de la moartea lui **Julian Lewański** (1915-2003), istoric literar și de teatru vechi polonez;
- 6 VI** – 195 de ani de la moartea lui **Jan Henryk Dąbrowski** (1755-1818), general și întemeietorul Legionilor Poloneze din Italia;
- 7 VI** – 110 ani de la nașterea lui **Zdzisław Stieber** (1903-1980), lingvist, slavist;
- 8 VI** – 40 de ani de la moartea lui **Wacław Grubiński** (1883-1973), prozator și dramaturg; 45 de ani de la moartea lui **Lucjan Rudnicki** (1882-1968), scriitor și publicist;
- 9 VI** – 190 de ani de la nașterea lui **Adolf Januskiewicz** (1803-1857), scriitor, călător;
- 10 VI** – 60 de ani de la moartea lui **Grzegorz Fitelberg** (1879-1953), dirijor și compozitor;
- 11 VI** – 175 de ani de la nașterea lui **Wojciech Kętrzyński** (1838-1968), istoric, etnograf, publicist;
- 13 VI** – 180 de ani de la moartea lui **Jakub Kubicki** (1758-1833), unul din renumiții arhitecți ai clasicismului polonez;
- 14 VI** – 110 ani de la moartea lui **Jan Karłowicz** (1836-1903), etnograf, lingvist și muzicolog;
- 16 VI** – 90 de ani de la nașterea lui **Henryk Czyż** (1923-2003), dirijor, compozitor, scriitor;
- 17 VI** – 30 de ani de la moartea lui **Miron Białoszewski** (1922-1983), poet, prozator, dramaturg, întemeietorul teatrului de avangardă;
- 18 VI** – 100 de ani de la nașterea lui **Stanisław Marusarz** (1913-1993), schior, olimpic;
- 20 VI** – 10 ani de la moartea **Zofiei Hertz** (1911-2003), redactor și editor, cofondatoare a Institutului Literar din Paris; 205 ani de la moartea lui **Franciszek Ksawery Dmochowski** (1762-1808), publicist, teoretician al literaturii, poet și traducător, militant politic; 220 de ani de la nașterea lui **Aleksander Fredry** (1793-1876), autor de comedii;
- 21 VI** – 95 de ani de la moartea lui **Edward Abramowski** (1868-1918), filosof, psiholog și militant socialist;
- 22 VI** – 115 ani de la nașterea lui **Zenon Kosidowski** (1898-1978), scriitor, eseist;
- 23 VI** – 310 ani de la nașterea **Mariei Leszczyńska** (1703-1768), fiica regelui polonez Stanisław Leszczyński, regina Franței, soția regelui Ludovic al XV-lea;

24 VI – 175. rocznica urodzin **Jana Matejki** (1838-1893), malarza;
25 VI – 110. rocznica urodzin **Augusta Gustawa Dehnela** (1903-1962), zoologa i anatoma, organizatora Zakładu Badania Ssaków PAN w Białowieży;
26 VI – 105. rocznica urodzin **Gabrieli Pauszer-Klonowskiej** (1908-1996), pisarki, autorki utworów dla dzieci i młodzieży;
28 VI – 200. rocznica śmierci **Jana Chrystiana Szucha** (1752-1913), architektka, ogrodnika królewskiego, współautora przebudowy warszawskich Łazienek, projektanta ogrodu w Wilanowie;
29 VI – 125. rocznica urodzin **Piotra Stanisława Koczorowskiego** (1888-1958), bibliotekarza, bibliografa i bibliofila;
30 VI – 60. rocznica urodzin **Krystyny Bochenek** (1953-2010); dziennikarki radiowej, polityka, senatora RP.

24 VI – 175 de ani de la nașterea lui **Jan Matejko** (1838-1893), pictor;
25 VI – 110 ani de la nașterea lui **August Gustaw Dehnel** (1903-1962), zoolog și anatomist, organizatorul Institutului de Cercetare a Mamiferelor de la Academia de Științe din Białowieża;
26 VI – 105 ani de la nașterea **Gabrielei Pauszer-Klonowska** (1908-1996), scriitoare, autoare de creații pentru copii și tineret;
28 VI – 200 de ani de la moartea lui **Jan Chrystian Szucha** (1752-1913), arhitect, grădinar regal, coautor al reconstrucției palatului Łazienki din Varșovia, proiectant al grădinii din Wilanów;
29 VI – 125 de ani de la nașterea lui **Piotr Stanisław Koczorowski** (1888-1958), bibliotecar, bibliograf și bibliofil;
30 VI - 60 de ani de la nașterea **Krystinei Bochenek** (1953-2010); jurnalist de radio, politician, senator R.P.

Kronika bukowińskich Polaków

1913

Cronica polonezilor bucovineni

Maj

05.01. – **Czerniowce**, sala posiedzeń Domu Polskiego: Odbyło się zwyczajne walne zgromadzenie członków Związku Nauczycielstwa Polskiego na Bukowinie, które zagał prezes dyrektor Jan Kamiński. Podczas zgromadzenia przedstawiono sprawozdanie zarządu, Zygmunt Lubertowicz wygłosił wykład o literaturze polskiej, a Malikiewiczówna prelekcję pt. „O kobiecie”.
05.01. – **Czerniowce**, boisko „Sokoła”: Odtąd codziennie możliwość uprawiania lekkoatletyki, a ponadto w środy i soboty ćwiczenia z lekkoatletyki i ćwiczenia gimnastyczne.
05.02. – **Czerniowce**, sala Domu Polskiego: Pod przewodnictwem prezesa dr. Stanisława Kwiatkowskiego obradował wydział TBPiCP, który na życzenie części członków przesunął termin walnego zgromadzenia z 11 na 18 maja.
05.04. – **Czerniowce**: Uroczystym nabożeństwem w rzymskokatolickim kościele parafialnym Podwyższenia Krzyża Świętego rozpoczęto obchody rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja.
05.04. – **Czerniowce**, sala Domu Polskiego: Odbył się poranek ku uczczeniu Konstytucji 3 Maja. Złożyły się nań: słowo wstępne pośła dr. Stanisława Kwiatkowskiego, odczyt Zygmunta Lubertowicza o Konstytucji, deklamacje, występ chóru uczennic Zakładu SS. Rodziny Maryi, koncert orkiestr Bursy Katolickiej im. Issakowicza oraz Bursy Rękodzielniczej im. J. Kilińskiego.
05.04. – **Czerniowce**: Na nadzwyczajnym zebraniu nauczycieli czerniowieckich szkół miejskich radny

Mai

05.01. – **Cernăuți**, sala de ședințe a Casei Polone: A avut loc adunarea generală ordinară a membrilor Uniunii Cadrelor Didactice Poloneze din Bucovina deschisă de președintele director Jan Kamiński. În timpul adunării a fost prezentată darea de seamă a conducerii, Zygmunt Lubertowicz a prezentat un referat despre literatura polonă, iar Malikiewiczówna prelecția intitulată „Despre femeie”.
05.01. – **Cernăuți**, terenul Asociației „Sokół”: De acum, zilnic, există posibilitatea de a practica atletism, în plus miercurea și vinerea exerciții de atletism și de gimnastică.
05.02. – **Cernăuți**, sala Casei Polone: Sub conducerea președintelui dr. Stanisław Kwiatkowski s-a desfășurat dezbaterile conducerii APAF și L care, la cererea unor membri, a amânat termenul adunării generale de pe 11 pe 18 mai.
05.04. – **Cernăuți**: Sărbătorirea zilei Constituției din 3 Mai a început cu o liturghie solemnă în biserica catolică cu hramul Înălțarea Sfintei Cruci.
05.04. – **Cernăuți**, sala Casei Polone: A avut loc o dimineață de sărbătorire a Constituției din 3 Mai. Aceasta a cuprins: cuvântul introductiv al deputatului dr. Stanisław Kwiatkowski, referatul lui Zygmunt Lubertowicz despre Constituție, recitări, programul corului elevilor Așezământului Surorilor Familiei Mariei, concertul orchestrelor Internatului Catolic „Issakowicz” și Internatului Meșteșugăresc „J. Kiliński”.
05.04. – **Cernăuți**: La adunarea extraordinară a cadrelor didactice din școlile orașului consilierul dr. Stanisław

miasta dr Stanisław Kwiatkowski obiecał poprzeć starania nauczycieli o zrównanie ich pod względem płacowym z czterema grupami urzędników państwowych najniżej uposażonych.

05.04. – Ruda: Staraniem ks. Alojzego Kucharskiego z okazji uroczystości Królowej Korony Polskiej odbył się doroczny odpust. Przybyły nań procesje z Bainiec, Nowych Fratowiec, Seretu, Świętego Onufrego. Przy tej sposobności staraniem sereckiej Czytelni Polskiej TSL po południu amatorzy wystawili „Chłopów arystokratów” Władysława Ludwika Anczyca. Widowisko poprzedziło słowo wstępne oraz występ chóru. Dochód z przedstawienia przeznaczono na miejscowy kościółek.

05.05. – Czerniowce, sala Towarzystwa Muzycznego: Duzinkiewiczowie ojciec Bazyli i córka Zofia dali koncert kameralny.

05.07.-09. – Czerniowce, Teatr Miejski: Odbyło się przedstawienie baletowe „Taniec w obrazach” z udziałem pań i panów różnych narodowości. Pośród tańców narodowych znajdowało się „Wesele krakowskie”.

05.08. – Czerniowce: Reprezentanci wszystkich instytucji i stowarzyszeń polskich przybyli zbiorowo do domu Stanisławostwa Kwiatkowskich złożyć podziękowanie oraz życzenia imieninowe swojemu wybitnemu przywódcy, posłowi ludowemu, radnemu miejskiemu, prezesowi TBPICP, Koła TSL, założycielowi Gimnazjum Polskiego, przewodniczącemu rady nadzorczej Banku Polskiego itd. W imieniu delegacji, wśród której nie zabrakło uczniów miejscowych szkół ludowych i Gimnazjum Polskiego, przemawiał radca dworu dr Bazyli Duzinkiewicz. Solenizant otrzymał też wiele życzeń telegraficznych od zarządów Czytelni TSL, rodaków z prowincji oraz Galicji.

05.08.-10. – Czerniowce, żeńskie Seminarium Nauczycielskie Zgromadzenia SS. Rodziny Maryi: Pod przewodnictwem krajowego inspektora szkolnego Alfreda Pawlitscheka odbyła się pisemna część pierwszego egzaminu dojrzałości z uprawnieniami publicznymi do wykładania w języku polskim i niemieckim.

05.08. – Watra Mołdawicy: Przeżywszy lat 84 zmarł poczmistrz, dobrze zasłużony miejscowy Polak i wieloletni burmistrz, porucznik austriacki w dwu wyprawach wojennych, odznaczony Medalem Wojennym i Złotym Krzyżem Zasługi – Jan Dobrzański. Przez 42 lata pracował jako urzędnik pocztowy, w wieku lat 82 przeszedł na emeryturę.

05.09. – Czerniowce: Pod przewodnictwem inspektora okręgowego M. Kasprzaka i A. Mitelskiego odbyła się okręgowa konferencja nauczycieli, na której Rudolf Janiszewski wygłosił referat „Przyczyny analfabetyzmu na Bukowinie”. Referenta wybrano na delegata krajowej konferencji nauczycielskiej.

05.<11. – Czerniowce: Ukonstytuował się nowy wydział Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. Posz-

Kwiatkowski a promis că îi va sprijini în egalizarea lor cu cele patru grupe de funcționari publici.

05. 04. – Ruda: Prin strădania pr. Alojzy Kucharski, cu prilejul sărbătoririi Reginei Coroanei Poloniei, a avut loc hramul anual. La acesta au sosit procesiuni din Bainet, Frătăuții Noi, Siret, Sf. Onufry. Cu această ocazie, prin strădania Societății Polone a SȘP din Siret, după amiază amatorii au prezentat „Țăranii aristocrați” de Władysław Ludwik Anczyc. Piesa a fost precedată de un cuvânt introductiv și evoluția corului. Venitul obținut a fost destinat bisericiței din localitate.

05.05. – Cernăuți, sala Societății de Muzică: Tatăl lui Bazyli Duzinkiewicz și fiica Zofia au susținut un concert de cameră.

05.07.09. – Cernăuți, Teatrul Orășenesc: A avut loc reprezentația baletului „Dansul în tablouri” cu participarea doamnelor și domnilor de diverse naționalități. Printre dansurile naționale s-a aflat „Nuntă cracoviană”.

05.08. – Cernăuți: Reprezentanții tuturor instituțiilor și asociațiilor poloneze au venit la locuința familiei St. Kwiatkowski pentru a adresa mulțumiri și urări de ziua onomastică remarcabilului lor lider, deputat popular, consilier orășenesc, președinte al APAF și L, al Cercului SȘP, întemeietor al Gimnaziului Polonez, președinte al consiliului de administrație al Băncii Polone etc. În numele delegației, din care nu au lipsit elevii școlilor populare și Gimnaziului Polonez, a vorbit consilierul curții dr. Bazyli Duzinkiewicz. Sărbătoritul a primit și multe telegrame de la conducerea Societăților de Lectură a SȘP, de la compatrioții din provincie și Galicja.

05.08.-10. – Cernăuți, Seminarul Pedagogic de fete de la Congregația Surorilor Familiei Mariei: Sub conducerea inspectorului școlar Alfred Pawlitschek a avut loc proba scrisă a primului examen de maturitate cu drept de predare în limbile polonă și germană.

05.08. – Vatra Moldoviței: A murit la vârsta de 84 de ani diriginte de poștă, polonez cu merite deosebite și primar timp de mai mulți ani, locotenent austriac în două expediții militare, decorat cu Medalia de Război și Crucea de Aur pentru Merit – Jan Dobrzański. Timp de 42 de ani a fost funcționar la poștă, a ieșit la pensie la 82 de ani.

05.09. – Cernăuți: Sub conducerea inspectorului regional M. Kasprzak și A. Mitelski a avut loc conferința regională a cadrelor didactice la care Rudolf Janiszewski a prezentat referatul „Cauzele analfabetismului în Bucovina”. Referentul a fost ales delegat la conferința pe țară a cadrelor didactice.

05.<11. – Cernăuți: S-a constituit noua conducere a Asociației de Gimnastică „Sokół”. Au ocupat diferite funcții: Wejdelek – președinte, Walewski – vice-

czególne funkcje objęli: Wejdelek – prezes, Walewski – wiceprezes, Pilarz – sekretarz, Laidler – zastępca sekretarza i bibliotekarz, Dobrucki – rachmistrz, Rottenburg – zastępca rachmistrza i naczelnik „Sokoła”, Niewiadomski – skarbnik i zastępca bibliotekarza, Wasylkiewicz – zastępca skarbnika i zastępca gospodarza boiska, Böhm – gospodarz sokolni, Mendrak – gospodarz boiska, Kuczera – zastępca gospodarza boiska. Członkami komisji mundurowej zostali: Dobrucki, Rottenburg i Stryjski.

05.11.-12. – **Czerniowce**, boisko „Sokoła”: Klub Sportowy Dorost Sokoli urządził międzynarodowy turniej piłki nożnej o ufundowany przez Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” srebrny puchar.

05.11. – **Łużany**, sala prywatnej Szkoły Polskiej TSL: Łużańscy Polacy urządzili uroczystość upamiętniającą uchwalenie Konstytucji 3 Maja. Uroczystość zagał prezes kocmanieckiego Koła TSL Feliks Passakas z Witelówki, a odczyt na powyższy temat wygłosił delegat sekcji oświatowej czerniowieckiego „Ogniska” Gregorowicz, zwracając uwagę na zasadnicze myśli, znaczenie aktu i wypływające zeń wskazówki dla Polaków pierwszych dziesięcioleci XX w.

05.11. – **Sadagóra**, Czytelnia Polska TSL: Odbyło się IV zwyczajne walne zgromadzenie członków Spółki Oszczędności i Pożyczek w Sadagórze. Po wysłuchaniu protokołu ostatniego walnego zgromadzenia, sprawozdań zarządu i rady nadzorczej, wniosków wybrano po dwu członków zarządu i rady nadzorczej.

05.<15. – **Berlińce-Styrcze**: Dziesięciu Polaków wystosowało do redakcji „Gazety Polskiej” list, w którym dziękowali posłowi dr. Stanisławowi Kwiatkowskiemu za uwolnienie od pańszczyzny, którą byli gnębieni aż do 1913 r.

05.15. – **Czerniowce**, boisko „Sokoła”: Rozpoczęły się urządzane przez „Ognisko” cotygodniowe wieczory kręgielniane. Wieczory uświetniał swoimi występami chór „Ogniska”. Dla uatrakcyjnienia spotkań na boisku wydział „Sokoła” postanowił urządzać gry z nagrodami i zapewnił możliwość korzystania z dobrze zaopatrzonego bufetu Michała Goreckiego.

05.18. – **Bojan**, Czytelnia Polska: Dla licznie zgromadzonych rodaków delegat sekcji odczytowej czerniowieckiego „Ogniska”, Sydor, wygłosił odczyt o Konstytucji 3 Maja. Potem głos zabrał członek Czytelni Krzyściuk, który przedstawił korzystne zmiany w miejscowym środowisku dzięki pracy prezesa Stupnickiego oraz wydziału Czytelni.

05.18. – **Czerniowce**, sala Domu Polskiego: Odbyło się doroczne walne zgromadzenie członków TBPiCP (uprzednio planowane na 11 maja 1913 r.). Zgromadzeni wysłuchali sprawozdań wydziału, komisji kontrolującej, uchwalili preliminarz na rok 1913, przyjęli uchwałę w sprawie sprzedaży nieruchomości przy ul. Ormiańskiej

președinte, Pilarz – secretar, Laidler – secretar adjunct și bibliotecar, Dobrucki – contabil, Rottenburg – contabil adjunct și șef al Asociației, Niewiadomski – trezorer și bibliotecar adjunct, Wasylkiewicz – trezorer adjunct și administrator adjunct al terenului, Böhm – administrator, Mendrak – administrator al terenului, Kuczera – administrator adjunct al terenului. Membrii ai comisiei uniformelor: Dobrucki, Rottenburg și Stryjski. **05.11.-12.** – **Cernăuți**, terenul Asociației „Sokół”: Clubul Sportiv Dorost Sokoli a organizat un turneu internațional de fotbal cu cupa de argint asigurată de Societatea de Gimnastică „Sokół”.

05.11. – **Lujeni**, sala Școlii Polone particulare a SȘP: Polonezii de aici au organizat o festivitate dedicată Constituției din 3 Mai. Ea a fost deschisă de președintele Cercului SȘP din Cozmeni – Feliks Passakas din Viteluvca, iar referatul a fost prezentat de delegatul secției învățământ a Societății „Ognisko” din Cernăuți – Gregorowicz care a atras atenția asupra ideilor fundamentale, importanța actului și indicațiile ce reies pentru polonezii din primele decenii ale sec. XX.

05.11. – **Sadagura**, Societatea Polonă de Lectură a SȘP: A avut loc a IV-a adunare generală ordinară a membrilor Societății de Economii și Împrumuturi din localitate. După ascultarea procesului verbal de la ultima adunare generală, a dărilor de seamă ale conducerii și consiliului de administrație au fost aleși câte doi membri în conducere și consiliul de administrație.

05.<15. – **Berlinca-Stârcea**: Zece polonezi au trimis o scrisoare la „Gazeta Polonă” în care mulțumeau deputatului dr. Stanisław Kwiatkowski că au fost scutiți de corvoada valabilă până în anul 1913.

05.15. – **Cernăuți**, terenul Asociației „Sokół”: Au început serile de popice organizate săptămânal de către Societatea „Ognisko”. Serile au fost onorate de evoluția corului Societății. Pentru a face mai atractive întâlnirile, conducerea Asociației a decis să organizeze jocuri cu premii și a asigurat posibilitatea de a fi folosit bufetul bine aprovizionat al lui Michał Gorecki.

05.18. – **Boian**, Societatea Polonă de Lectură: Pentru numeroșii compatrioți adunați delegatul secției de conferințe a Societății „Ognisko” – Sydor a ținut un referat despre Constituția din 3 Mai. Apoi a luat cuvântul membrul Societății de Lectură Krzyściuk care a prezentat schimbările avantajoase în comunitatea locală datorită activității președintelui Stupnicki și conducerii.

05.18. – **Cernăuți**, sala Casei Polone: A avut loc adunarea generală anuală a membrilor APAF și L (inițial planificată pe 11 mai 1913). Cei prezenți au audiat dările de seamă ale conducerii, comisiei de control, au votat proiectul pentru anul 1913, proiectul privind vânzarea proprietății de pe str. Ormiańska 26, au ales

26, wybrali prezesa, sześciu członków wydziału i trzech członków komisji kontrolującej.

05.18. – Seret: W ramach obchodu rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja w kościele parafialnym pw. Narodzenia NPM odprawiona została uroczysta msza św. W lasku na Ruinie odbyła się druga część obchodów rocznicowych. Złożyły się na nią słowo wstępne profesora gimnazjalnego Józefa Dutkowskiego, wykład o Konstytucji 3 Maja, występ chóru, zabawa taneczna. Oprócz miejscowych Polaków w obchodzie brali udział m.in. mieszkańcy Bainiec, Rudy, Terebleszt i Waszkowic n/Seretem, nie tylko Polacy.

05.18. – Seret: Odbyło się V zwyczajne walne zgromadzenie członków miejscowej Spółki Oszczędności i Pożyczek. Zarząd oraz rada nadzorcza złożyły sprawozdania, wybrano po pięciu członków do zarządu i rady nadzorczej.

05.18. – Zastawna, Czytelnia Polska TSL: Delegat sekcji oświatowej czerniowieckiego „Ogniska” prezes Edward Czernichowski wygłosił odczyt o Konstytucji 3 Maja. W dyskusji poruszono sprawy ogólnej sytuacji Polaków kresowych i w Zastawnej, gdzie mimo trudnych warunków, wątłego zdrowia prezes tamtejszej Czytelni robi wiele dla miejscowych rodaków.

05.19. – Czerniowce: Poseł dr Stanisław Kwiatkowski udał się do Krakowa na ogólne zgromadzenie delegatów Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń. Stamtąd pojechał do Wiednia w sprawie czerniowieckiego Gimnazjum Polskiego.

05.21. – Seret: Odbyła się pierwsza część jubileuszowych obchodów 40-lecia kapłaństwa ks. kan. Marcelego Kolankiewicza. Zaczęła się pochodem przez miasto wiernych parafian, którzy dotarłszy przed kościół podziękowali jubilatowi za ofiarną pracę i życzyli pomyślności. W imieniu Polaków pięknie przemówił dr Stanisław Klocek, dzieci polskie i młodzież deklamowały wiersze, a na koniec członkowie Czytelni Polskiej pod kierownictwem Wicentowicza urządzili jubilatowi serenadę zakończoną przemówieniem prezesa i owacjami. Do uświetnienia uroczystości szczególnie przyczynili się: dyrektor browaru Leon Dihm, dr Stanisław Klocek, ks. Alojzy Kucharski i prezes Czytelni Polskiej Jan Roch Przeździecki. Druga część uroczystości odbyła się następnego dnia w Boże Ciało. Złożyło się na nią uroczyste nabożeństwo celebrowane przez ks. Kucharskiego z kazaniem w języku polskim – celebransa – i niemieckim, podczas którego śpiewał chór mieszany pod batutą Józefowicza i grała orkiestra. Tę część zakończono przekazaniem książeczki oszczędnościowej z kwotą 500 k, przeznaczoną na planowaną przez jubilata fundację katolickiego domu ubogich i starców.

președintele, șase membri ai conducerii, trei membri ai comisiei de control.

05.18. – Siret: În cadrul sărbătoririi votării Constituției din 3 Mai, în biserica parohială cu hramul Nașterea Preasfintei Fecioare Maria a fost oficiată o Sf. Liturghie solemnă. În păduricea de la Ruina a avut loc partea a doua a sărbătoririi. Ea a cuprins cuvântul introductiv al profesorului de gimnaziu Józef Dutkowski, referatul despre Constituția din 3 Mai, evoluția corului, petrecere cu dans. În afară de polonezii din localitate, la sărbătoare au luat parte, printre alții, locuitorii din Baineț-Ruda, Tereblecea și Vășcăuți pe Siret, nu doar polonezi.

05.18. – Siret: A avut loc a V-a adunare generală ordinară a membrilor Societății de Economii și Împrumuturi din localitate. Conducerea și consiliul de administrație au prezentat dări de seamă, au fost aleși câte cinci membri în conducere și consiliul de administrație.

05.18. – Zastavna, Societatea Polonă de Lectură a SSP: Delegatul secției de învățământ a Societății „Ognisko” din Cernăuți – președintele Edward Czernichowski a prezentat referatul despre Constituția din 3 Mai. În discuții s-a abordat problema situației generale a polonezilor din zonele de frontieră și din Zastavna unde, în ciuda condițiilor grele, a stării de sănătate a președintelui Societății de Lectură, acesta face multe pentru compatrioții din localitate.

05.19. – Cernăuți: Deputatul dr. Stanisław Kwiatkowski a plecat la Cracovia, la adunarea generală a delegaților Societății de Asigurări Reciproce. De acolo a plecat la Viena în problema Gimnaziului Polonez din Cernăuți.

05.21. – Siret: A avut loc prima parte a sărbătoririi jubileului de 40 de ani de preoție ai pr. canonic Marceli Kolankiewicz. A început cu cortegiul prin oraș al credincioșilor parohiei care, ajungând în fața bisericii, au mulțumit sărbătoritului pentru munca plină de dăruire și i-au urat succes. În numele polonezilor, a vorbit dr. Stanisław Klocek, copiii polonezi și tinerii au recitat poezii, iar la sfârșit membrii Societății Polone de Lectură conduși de Wicentowicz au organizat o serenadă încheiată cu cuvântul președintelui și ovații. La sărbătorirea preotului au contribuit în mod deosebit directorul fabricii de bere Leon Dihm, dr. Stanisław Klocek, pr. Alojzy Kucharski și președintele Societății Polone de Lectură – Jan Roch Przeździecki. A doua parte a sărbătoririi a avut loc a doua zi de sărbătoare Trupului lui Cristos. Aceasta a cuprins liturghia oficiată de pr. Kucharski cu predica celebrantului în limba polonă și în limba germană, în timpul căreia a cântat corul mixt dirijat de Józefowicz și orchestra. Această parte s-a încheiat cu înmânarea unui carnet de economii în valoare de 500 c. destinate fundației catolice a casei pentru săraci și bătrâni planificate de preotul sărbătorit.

05.22. – Czerniowce: W Boże Ciało, w kościele parafialnym Podwyższenia Krzyża Świętego odprawiona została suma, na której śpiewało Towarzystwo Śpiewu Kościelnego. Potem procesję do czterech ołtarzy poprowadził superior jezuitów ks. Alojzy Polke. W procesji postępowali prezydent Bukowiny dr Rudolf Meranu, naczelnicy władz rządowych, autonomicznych i wojskowych, towarzystwa strzeleckie ze sztandarem, oddział Ochotniczej Straży Ogniowej z naczelnym komendantem Mikołajem Zajączkowskim, oddział weteranów wojskowych, Kongregacje Mariańskie, wychowanki zakładów SS. Maryjanek i Felicjanek, towarzystwa katolickie i bractwa ze sztandarem oraz nieprzebrane rzesze wiernych. W Rynku ustawiony był batalion 41. pułku piechoty z orkiestrą pod dowództwem majora Maximowicza.

05.22. – Czerniowce: W kościele OO. Jezuitów odprawiono uroczyste nieszpory, po których wyruszyła procesja prowadzona przez ks. Andrzeja Łukasiewicza do czterech ołtarzy. W uroczystości wzięli udział liczni duchowni, reprezentanci władz, oddział 22. pułku piechoty obrony krajowej pod dowództwem kapitana Kosickiego oraz rzesze wiernych.

05.22. – Czerniowce: Pierwszy dzień wyścigów konnych na torze przy ul. Siedmiogrodzkiej urządzonych przez Klub Panów. W kierownictwie wyścigów znajdowali się Krzysztof Abrahamowicz, Antoni Łukasiewicz i prezydent Rady Kultury Krajowej dr Kajetan Stefanowicz. Podczas wyścigów przygrywała orkiestra wojskowa 41. pułku piechoty. Drugi dzień wyścigów odbył się 25 maja.

05.22. – Mikołowa Polana, budynek szkolny: Odbyło się zwyczajne walne zgromadzenie członków miejscowej Spółki Oszczędności i Pożyczek.

05.29. – Czerniowce, Dom Polski: Pod przewodnictwem prezesa dr. Stanisława Kwiatkowskiego odbyło się pierwsze zebranie nowowybranych członków wydziału. Podzielono się funkcjami: Władysław Sołtyński – wiceprezes, Henryk Stanisław Zucker – I sekretarz i gospodarz, Waclaw Pilarz – II sekretarz i przewodniczący nowopowołanej komisji towarzysko-zabawowej, Alfred Skrzycki – skarbnik, Henryk Altheim – rachmistrz, Zygmunt Lubertowicz – I bibliotekarz, Stanisław Strzałkowski – gospodarz, Józef Charwat i Walerian Skwarnicki – konserwatorzy Domu Polskiego, ks. radca Leopold Schweiger – przewodniczący sekcji dobroczynności.

05.29. – Czerniowce: W kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa zostały odprawione uroczyste nieszpory z kazaniem majowymi w języku polskim i niemieckim oraz procesja do czterech ołtarzy. Następnego dnia, 30 maja, odbyły się uroczystości odpustowe z licznymi nabożeństwami i kazaniem w językach polskim i niemieckim, zakończone uroczystymi nieszporami, procesją ekspiacyjną i aktem poświęcenia się Najświętszemu Sercu Pana Jezusa.

05. 22. – Cernăuți: La sărbătoarea Trupului lui Isus, în biserica parohială cu hramul Înălțarea Sfintei Cruci a fost oficiată liturghia la care a cântat Societatea Cântului Bisericesc. Apoi superiorul iezuiților pr. Alojzy Polke a condus procesiunea la cele patru altare. La procesiune au fost prezenți președintele Bucovinei dr. Rudolf Meranu, șefii autorităților de stat, autonome și militare, asociațiile de tir cu stindardul, detașamentul Pompierilor Voluntari cu comandantul șef Mikołaj Zajączkowski, detașamentul veteranilor militari, Congregațiile Mariane, elevetele așezămintelor surorilor Mariane și Feliciane, asociațiile catolice și frățiile cu stindard și mulțimi de credincioși. În Piața Centrală se afla batalionul 41 de infanterie cu orchestra dirijată de maiorul Maximowicz.

05.22. – Cernăuți: În biserica Iezuită a avut loc o solemnă liturghie de seară, după care a pornit procesiunea la cele patru altare condusă de pr. Andrzej Łukasiewicz. La festivitate au luat parte numeroși clerici, reprezentanți ai autorităților, detașamentul 22 de infanterie comandat de căpitanul Kosicki și numeroși credincioși.

05.22. – Cernăuți: Prima zi a curselor de cai pe pistă de pe str. Siedmiogrodzka organizate de Clubul Domnilor. În conducerea curselor s-au aflat Krzysztof Abrahamowicz, Antoni Łukasiewicz și președintele Consiliului Culturii Țării dr. Kajetan Stefanowicz. În timpul curselor a cântat orchestra regimentului 41 infanterie. A doua zi a curselor s-a desfășurat în ziua de 25 mai.

05.22. – Poiana Micului, clădirea școlii: A avut loc adunarea generală ordinară a Societății de Economii și Împrumuturi din localitate.

05.29. – Cernăuți, Casa Polonă: Sub conducerea președintelui dr. Stanisław Kwiatkowski a avut loc prima adunare a membrilor noii conduceri. Au fost împărțite funcțiile: Władysław Sołtyński – vicepreședinte, Henryk Stanisław Zucker – I secretar și administrator, Waclaw Pilarz – al II-lea secretar și președinte al noii comisii de distracții, Alfred Skrzycki – trezorier, Henryk Altheim – contabil, Zygmunt Lubertowicz – I bibliotecar, Stanisław Strzałkowski – administrator, Józef Charwat și Walerian Skwarnicki – conservatori ai Casei Polone, pr. consilier Leopold Schweiger – președintele comisiei caritative.

05.29. – Cernăuți: În biserica Preasfintei Inimi a lui Isus s-au oficiat liturghii solemne de seară cu predici specifice lunii mai, în limbile polonă și germană urmate de procesiuni la cele patru altare. A doua zi, 30 mai, a avut loc hramul cu liturghii și predici în limbile polonă și germană, încheiate cu liturghii solemne de seară, procesiunea de expiație și actul încredințării Preasfintei Inimi a lui Isus.

05.30. – Czerniowce: Rada Szkolna Kajowa uchwaliła wyrazić uznanie nauczycielowi Szkoły Polskiej w Dunawcu Tadeuszowi Kosikowskiemu za bardzo dobre rezultaty nauczania.

05.31. – Seret: Miejscowy korespondent podpisany kryptonimem D.[profesor gimnazjalny Józef Dutkowski?] zrelacjonował dwa uroczyste obchody w Serecie, mianowicie rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja i jubileusz 40-lecia kapłaństwa ks. kan. Maurycego Kolankiewicza.

05.31. – Czerniowce: Odbyło się walne zgromadzenie członków bukowińskiego Związku Nauczycielstwa Polskiego, który z powodu choroby prezesa Jana Kamińskiego przez pewien czas nie przejawiał oznak działalności.

dr Jan Bujak – Kraków

05.30. – Cernăuți: Consiliul Școlar al Țării a decis să recunoască meritele învățătorului Școlii Polone din Dunavăț – Tadeusz Kosikowski pentru rezultatele foarte bune în procesul de învățământ.

05.31. – Siret: Un corespondent semnat cu criptonimul D. [profesorul de gimnaziu Józef Dutkowski?] a relatat despre două sărbători în Siret, adică ziua Constituției din 3 Mai și jubileul celor 40 de ani de preoție ai pr. canonic Maurycy Kolankiewicz.

05.31. – Cernăuți: a avut loc adunarea generală a membrilor Uniunii Cadrelor Didactice Poloneze care, din cauza îmbolnăvirii președintelui Jan Kamiński, nu a activat un timp.

Trad. St. Iachimovschi

KAPLICZKA

W ciszy leśnej zadumana stoi pośród wrzosów, białobroza maryjna kapliczka, która jest domkiem mych modlitw. Ostatni raz byłem tam... 26 lat temu! Dawno, bardzo dawno temu! Dlaczego o niej chcę ci opowiedzieć? Bo jest częścią mojej duszy, ciekawym strumieniem naszej polskiej maryjnej religijności. Niby nic dziwnego – kapliczka jak wszystkie kapliczki, ale... no właśnie! Owe „ale” wciąż jest we mnie żywe, wciąż przypomina mi o niej. Pozwól, Drogi Czytelniku, że podzielę się z tobą mymi wspomnieniami.

Było to gdzieś w połowie maja 1987 r. Miałem wtedy przy plebanii katechezę z dziećmi z klasy drugiej szkoły podstawowej. Dla nich to były najpiękniejsze dni, bo akurat w którąś niedzielę przyjęły pierwszy raz do swego serca Pana Jezusa w tajemnicy świętego Chleba – w Komunii świętej. Tak, tak... to był ich „Biały Tydzień”! Przychodziły w swych pięknych strojach na Mszę św.; śpiewały, czytały, deklamowały wierszyki, a serca ich były pełne Boga. A ja? Ja byłem w siódmym niebie! Rozpierała mnie duma, że moje dzieci są takie szczęśliwe.

Katecheza była jednym wielkim świętem. Przecież nikt z katechetów w „Białym Tygodniu” nie przeprowadza lekcji, to naturalne. Brałem gitarę i razem z dziećmi śpiewaliśmy religijne piosenki. Nagle wpadł mi do głowy pomysł. - Słuchajcie dzieci. Proponuję, abyśmy jutro wybrali się nad rzeczkę, to nie jest tak daleko. Za kwadrans zajdziemy na miejsce, pół godziny będziemy hasać nad wodą i puszczać kamieniami „kaczki”, a potem wracamy. Co wy na to? Odpowiedziało mi głośnie, wrzaskliwe: - Hurra! A Adaś podniósł rękę i zapytał: - Proszę księdza, a co to jest kwadrans? - Piętnaście minut – odpowiedziałem. -

CAPELA

În tăcerea pădurii îngândurată printre tufişuri stă o capelă mariană din mesteacăn care este căsuța rugăciunilor mele. Ultima dată am fost acolo ... în urmă cu 26 de ani! Demult, foarte demult! De ce vreau să povestesc despre ea? Pentru că este o parte a sufletului meu, un pârâu interesant al religiozității noastre mariane poloneze. Într-un fel nimic curios – capela e ca toate capelele, dar ... tocmai! Iar „dar” este mereu viu în mine, îmi amintește mereu de ea. Permite-mi, Dragă Cititorule, să îți împărtășesc amintirile mele.

Era undeva pe la mijlocul lunii mai 1987. Aveam atunci la parohie cateheză cu copiii de clasa a doua a școlii generale. Pentru ei acestea erau cele mai frumoase zile, pentru că exact atunci, într-o duminică, l-au primit în inimile lor pe Domnul Isus în taina Pâinii sfinte – în Sfânta Împărtășanie. Da, da ... aceasta a fost „Săptămâna lor Albă”! Veneau la Sf. Liturghie în hainele lor frumoase; cântau, citeau, recitau, iar inimile lor era pline de Dumnezeu. Iar eu? Eu eram în al șaptelea cer! Mi se umplea inima de mândrie că acești copii ai mei sunt atât de fericiți.

Cateheza era o mare sărbătoare. Că doar nimeni dintre cateheți nu ține lecții în „Săptămâna Albă”, este firesc. Am luat chitara și împreună cu copiii cântam cântece religioase. Deodată mi-a venit o idee. – Ascultați, copii. Vă propun ca mâine să mergem la pârâu, nu este atât de departe. Peste un sfert de oră vom ajunge, o jumătate de oră ne vom juca pe malul apei și vom arunca pietre, iar apoi ne întoarcem. Ce spuneti? Mi-a răspuns un strigăt puternic: - Ura! Iar Adaś a ridicat mână și a întrebat: Părinte, ce înseamnă sfert? – Cincisprezece minute – am răspuns. Spuneti, vă rog, părinților că lecția de religie se va desfășura în pădure și nu în sală!

A doua zi de dimineață, am cumpărat șaiszecișpatru de batoane de ciocolată. În jurul orei

Proszę powiedzieć rodzicom, że jutro zamiast w salce, to lekcję religii macie w lesie!

Nazajutrz, z samego rana, kupiłem w sklepie sześćdziesiąt cztery czekoladowe batony! Około dziesiątej, chmara moich dzieci przyleciała pod drzwi plebanii. Byli gotowi do marszu – ja też! Po chwili szliśmy w kierunku rzeczki. Szedłem pierwszy, na czele, jak pasterz, który prowadzi swe owce na zielone pastwiska, aby się nakarmiły; ku strumieniowi, aby napić spragnione owieczki. Po paru minutach minęliśmy zabudowania miasteczka i byliśmy już na polnej ścieżce. - „Ja jestem drogą, prawdą i życiem, powiedział ludziom, gdy wśród nas żył...” - rozpocząłem śpiew piosenki. Dzieci podchwyciły od razu, bo to była ich piosenka w czasie Pierwszej Komunii Świętej. Prześpiewaliśmy wszystkie trzy zwrotki i znaleźliśmy się tuż przy lesie.

- Dzieci, usiądźmy na chwilę. Coś chcę wam powiedzieć. Gdy usiedliśmy na trawie powiedziałem, aby przez chwilę zamieniły się w słuch. - Policzcie ile ptaków śpiewa. Dziecięcy gwar umilkł. Zrobiła się cisza, tylko ptaki śpiewały jak oszalałe. Liczyliśmy, liczyliśmy, aleśmy się nie doliczyli. Wtedy zerwałem trawę o ostrych końcach, silną; ułożywszy ją w palcach przyłożyłem do warg i z całych sił dmuchnąłem. Zapiszczało! Zagrało! Zatreloowało! Zaburczyło! - Ja też chcę! Niech mnie ksiądz nauczy! Jak to się robi? - Wyobrazasz sobie, Drogi Czytelniku, co to było, jak dzieci zaczęły dmuchać w trawki? Po chwili ruszyliśmy dalej. Nagle, nieopodal rzeczki pokazały się konwalie. - Uwaga! Uwaga! Zrywamy konwalie dla Matki Bożej! Dzisiaj, podczas nabożeństwa, gdy będziemy śpiewać litanię ku Jej Czi, ofiarujemy Maryi nasze serduszka i konwalie. Po minucie mieliśmy już tak wiele konwalii, że ich intensywny zapach czuliśmy wszędzie.

I wtedy wyjąłem owe batony! - Uwaga, moje Krasnale! Każde z was otrzyma teraz wzmocnienie – pół czekoladowego batona. Dzielę sprawiedliwie! Proszę ustawić się w kolejce!

Są takie chwile szczęścia, że chce się je zatrzymać dla siebie na zawsze. Uśmiech dziecka i jego szczęśliwe oczy, gdy ze smakiem wcina czekoladę. Połamałem na pół szesnaście batonów – teraz dzieci były w siódmym niebie. A ja... ja siadłem sobie wśród nich i zacząłem śpiewać przygrywając sobie na gitarze: - „W ciszy leśnej zadumana, stoisz pośród wrzosów, o kapliczko białobrzozą, domku modlitw mych...” - Nauczy nas ksiądz śpiewać tę piosenkę? - Tak, oczywiście, tylko teraz coś zrobimy ciekawego. - A co takiego? Wyjąłem z plecaka maleńką brzożową kapliczkę. W jej środku była maciupenka figurką Maryi. Dziewczęta się rozkleiły. - Jaka ładna! Jaka cudna! Jaka śliczna! - Chłopaki! Pomóżcie mi, zawiesimy naszą

zece, norul de copii ai mei a ajuns la ușa parohiei. Erau gata de marș – și eu! Imediat am pornit spre pârâu. Mergeam în frunte ca un păstor care își duce oile la pășunea verde, pentru a se hrăni; spre apă pentru ca oițele să își potolească setea. După câteva minute am trecut de ultimele case ale orașelului și ne-am aflat pe cărarea de pe câmp – „Eu sunt calea, adevărul și viața, a spus oamenilor, când a trăit printre noi ...” am început să cânt. Copiii au continuat, pentru că acesta era cântecul lor din timpul Primei Sfinte Împărtășanii. Am cântat toate cele trei strofe și am ajuns la pădure.

- Copii, să ne așezăm pentru o clipă. Vreau să vă spun ceva. Când ne-am așezat pe iarbă am spus, pentru ca imediat să asculte cu atenție. –Numărați câte păsări cântă. Vorbăria copiilor a încetat. S-a lăsat liniștea, doar păsările cântau ca nebune. Am numărat, am tot numărat, dar degeaba. Atunci am rupt câteva fire de iarbă, le-am apropiat de buze și am suflat cu toată puterea. A țuiit! A cântat! A sunat! ... Și eu vreau! Părinte, învățați-mă! Cum se face? – Imaginează-ți, Dragă Cititorule, ce a fost când copiii au început să sufle în iarbă? Imediat am plecat mai departe. Deodată, nu departe de pârâu au apărut lăcrămioarele. Atenție! Atenție! Culegem lăcrămioare pentru Maica Domnului! Astăzi, în timpul liturghiei, când vom cânta litania în Cinstea Ei, îi oferim micile noastre inimi și lăcrămioare. După un minut, aveam deja atâtea lăcrămioare, încât mirosul lor puternic îl simțeam peste tot.

Și atunci am scos acele batoane! Atenție, Piticii mei! Fiecare dintre voi va primi ceva întăritor – o jumătate de baton de ciocolată. Voi împărți pe dreptate! Așezați-vă în rând!

Sunt asemenea clipe de fericire, că aș vrea să le rețin pentru mine pentru totdeauna. Surâsul copilului și ochii lui fericiți, când mănâncă cu poftă ciocolata. Le-am rupt în jumătate cele șaisprezece batoane – acum copiii erau în șaptelea cer. Iar eu ... eu m-am așezat printre ei și am început să cânt acompaniat la chitară: „În tăcerea pădurii, îngândurată stai printre tufișuri, o capelă din mesteacăn, căsuță a rugăciunilor mele ...” – Părinte, ne învățați acest cântec? – Da, bineînțeles, dar mai întâi vom face ceva interesant. – Ce anume? Am scos din rucsac o capelă mică din lemn de mesteacăn. În mijloc se afla o mică statueta a Mariei. Fetele s-au emoționat. – Ce frumoasă este! Ce splendidă! Ce minunată! – Băieți! Ajutați-mă să atârnăm capela noastră mariană în copac. După o clipă capela atârna în copac – nu prea sus, pentru ca fiecare copil să o poată admira. – Fetelor, ... băieți, ... ascultați cu atenție. Nu spuneți nimănui despre această capelă. Numai noi știm acest loc și numai noi vom veni aici, ca să cântăm Maicii Domnului. Acum fiecare dintre voi va oferi Mariei o lăcrămioară.

Am dat fiecărui copil câte o lăcrămioară pe care au pus-o în micuța capelă, fericiți că au făcut acest gest. Am scos celelalte șaisprezece batoane – le-am împărțit în jumătate. Imediat au dispărut în „totalitate”. Am mai luat alte batoane și iar le-am rupt. S-a întâmplat ca

maryjną kapliczkę na drzewie. Po chwili kapliczka wisiała na drzewie – nie za wysoko, aby dzieci mogły ją podziwiać. - Dziewczynki... chłopcy... słuchajcie uważnie. Nikomu o tej kapliczce nie mówcie. Tylko my znamy to miejsce i tylko my będziemy tutaj przychodzić, aby śpiewać pieśni Matce Bożej. Każde z was podaruje teraz Maryi jedną konwalię.

Podsadzałem każde dziecko, a one kładąc kwiatuszek w maleńkiej kapliczce było szczęśliwe, że uczyniło ten gest. Wyjąłem kolejne szesnaście batonów – podzieliłem na pół. Zniknęły natychmiast w „czeluściach”. Wyjąłem znów batony i znów je połamałem. Stało się jak za poprzednim razem. Ruszyliśmy z powrotem. Gdy szliśmy leśną dróżką dzieci słuchały śpiewu ptaków. Któres z nich wspominało smak batonu. Wyszliśmy z lasu. - Mam coś jeszcze dla was – oznajmiłem i podzieliłem szesnaście batonów na pół. Ze śpiewem, z uśmiechem wracaliśmy do domu.

Nigdy więcej nie byłem w tym lesie, przy kapliczce. Miałem się wybrać z dziećmi, ale jakoś pogody nie było, a potem nastały wakacje. Po wakacjach zaś wyjechałem z tej parafii, bo znów zostałem studentem; tym razem pojechałem do Lublina. Minęło tyle lat... Te dzieci mają dziś po trzydzieści pięć lat. Mają już swoje dzieci, a za jakiś czas chyba zostaną dziadkami – Cha! Cha! Cha! A ja? Ja się czuję w swym wnętrzu tak, jakbym teraz szedł ze swoją gitarą, z chmurą dzieci i śpiewał: - „W ciszy leśnej zadumana, stoisz pośród wrzósów. O kapliczko białobrzosa, domku modlitw mych. O Madonno zadumana...”

*Andrzej Ziółkowski
misjonarz (lazarysta) z Krakowa*

înainte. Am pornit pe drumul de întoarcere. Mergând pe cărarea din pădure, copiii ascultau cântul păsărilor. Câte unul dintre ei amintea gustul batonului. Am ieșit din pădure. Cu cântec, cu zâmbet ne-am întors acasă.

Nu am mai fost în această pădure, la capelă. Trebuia să merg cu copiii, dar nu era timp favorabil, apoi a venit vacanța. Iar după vacanță am părăsit parohia, pentru că am devenit iar student; de data aceasta am plecat la Lublin. Au trecut atâția ani ... Copiii de atunci au astăzi treizecișicinci de ani. Au de acum copiii lor și după un timp vor deveni bunici. – Ha! Ha! Ha! Iar eu? Eu mă simt în sinea mea ca și cum aș merge cu chitara mea, cu mulțimea de copii și cântând; -, în tăcerea pădurii îngândurată stai printre tufșuri. O, capelă de mesteacăn, căsuță a rugăciunilor mele. O, Madono îngândurată ...

Trad. St. Iachimovschi

**Figurka NMP w grocie
przed kościołem w Wikszanach**

Olimpiada Literatury i Języka Polskiego w Rumunii

Olimpiada Literatury i Języka Polskiego to konkurs dla młodzieży licealnej organizowany nieprzerwanie od 1970 r. przez Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk. Od ponad 20 lat zawody odbywają się także na Litwie, Białorusi, Ukrainie, Łotwie, w Czechach, na Słowacji oraz na Węgrzech. W ostatnich zaś latach za pośrednictwem Internetu może w nich uczestniczyć młodzież z całego świata. W roku szkolnym 2012/2013 po raz pierwszy krajowe eliminacje Olimpiady Literatury i Języka Polskiego zorganizował Związek Polaków w Rumunii.

Olimpiada de Literatură și Limbă Polonă în România

Olimpiada de Literatură și Limbă Polonă este un concurs pentru elevii de liceu organizat fără întrerupere din 1970 de către Institutul de Cercetări Literare al Academiei Polone de Științe. De peste 20 de ani concursul se desfășoară și în Lituania, Belarus, Ucraina, Letonia, Cehia, Slovacia și Ungaria. Iar în ultimii ani, prin intermediul Internetului la concurs pot participa tineri din întreaga lume. În anul școlar 2012/2013, Uniunea Polonezilor din România a organizat pentru prima dată Olimpiada națională de Literatură și Limbă Polonă.

Wyzwanie podjęło kilkunastu odważnych młodych ludzi. Musieli oni udowodnić dobrą znajomość języka polskiego oraz literatury. Regulamin wymaga napisania rozprawki, trudnych testów językowych oraz przedstawienia podczas części ustnej wnikliwej analizy trzech lektur z różnych epok literackich. Sukces zależał od silnej motywacji oraz odporności na stres.

Provocarea au primit-o câțiva tineri curajoși. Ei au trebuit să dovedească o bună cunoaștere a limbii și literaturii polone. Regulamentul pretinde scrierea unei dizertații, teste dificile de limbă precum și prezentarea orală a unei analize penetrante a trei lecturi din diferite epoci literare. Succesul depindea de puternica motivație și rezistența la stres.

Eliminacje odbywały się w trzech etapach: szkolnym, obwodowym i krajowym. Jurorami byli doświadczeni nauczyciele języka polskiego, pani Monika Jadczyk oraz pan Łukasz Grodziński. Na ostatnim etapie obradom jury przewodniczył prof. Tomasz Chachulski, który specjalnie po to przybył do nas z Polski. Przemawiając do uczestników podczas uroczystego zakończenia zawodów nie szczędził on młodzieży z Rumunii ciepłych słów i zachęty do uczestniczenia w podobnych konkursach w przyszłości.

Młodzieży pogratulował także pan Gerwazy Longher, poseł polskiej mniejszości do Parlamentu Rumunii oraz prezes Związku Polaków w Rumunii. Z radością zauważył, że zmagania młodych ludzi służą pielęgnowaniu rodzimej kultury i tradycji oraz wszechstronnemu rozwojowi uczestników.

Konkurs stał się wydarzeniem emocjonującym i satysfakcjonującym. Pomógł poszerzyć wiedzę literacką i językową, motywował do samodzielnej nauki i rozwoju. Uczestnicy otrzymali szansę stania się mądrzejszymi ludźmi oraz zdobycia ciekawego doświadczenia, które przyda się w przyszłości. Dzięki niemu będą łatwiej radzić sobie w sytuacjach stresowych – przed różnymi olimpiadami i egzaminami, a także na przykład na rozmowach w sprawie przyjęcia na studia lub do pracy.

Trzy młode reprezentantki Rumunii podczas zawodów centralnych rozgrywanych w kwietniu tego roku w Warszawie to Juliana Juraszek i Mirosława Drozdek z Colegiul „Alexandru cel Bun” w Gura Humorului oraz Monika Balac z Colegiul Național „Petru Rareș” w Suczawie. Dziewczęta dobrze poradziły sobie podczas zmagania olimpijskich. Pierwszego dnia odpowiadały ustnie z literatury i języka

Eliminările s-au desfășurat în trei etape: școlară, zonală și națională. Jurați au fost experimențați profesori de limba polonă – doamna Monika Jadczyk și domnul Łukasz Grodziński. Ultima etapă a dezbaterilor juriului a fost condusă de prof. Tomasz Chachulski venit special din Polonia. El a adresat participanților, în timpul încheierii festive a concursului, cuvinte calde și îndemnul de a lua parte la asemenea concursuri în viitor.

Tinerii au fost felicitați și de domnul Ghervazen Longher, deputatul minorității polone în Parlamentul României și președinte al Uniunii Polonezilor din România. El a remarcat cu bucurie că întrecerile

polskiego, drugi był poświęcony pisaniu rozprawki. Nadarzyła się też okazja do zwiedzenia stolicy Polski i poznania rówieśników z całego świata. Ciekawym doświadczeniem była wizyta w Pracowni Rękopisów Biblioteki Narodowej. Zorganizowano tam dla nas ciekawy pokaz. Oglądaliśmy egipskie papirusy, rękopisy arabskie i tureckie, średniowieczne modlitewniki, a nawet ewangeliarz z Suczawy. Mieliśmy niecodzienną okazję poznać oryginalne rękopisy Norwida, Prusa, Żeromskiego, Konopnickiej, Baczyńskiego, Herberta, Miłosza, Szymborskiej i innych twórców. Sukcesy osiągnięte na początku dorosłości bywają znacznym przełomem życiowym dla młodzieży z różnych krajów świata. Mamy więc nadzieję, że nasze reprezentantki z radością będą wspominać tę przygodę.

Jak podkreśliła prof. Anna Kiezuń z Uniwersytetu w Białymstoku, pasja i upór wszystkich uczniów w przygotowaniu się do kolejnych etapów konkursowych budzą szacunek. Są to młode osoby otwarte na wartości, jakie kryje w sobie kultura wzorowego posługiwania się językiem oraz twórcze rozumienie ojczystej literatury.

Mamy nadzieję, że zainicjowany w tym roku konkurs nie będzie okazjonalny. Zasluguje na ważne miejsce w tutejszym kalendarzu obowiązków szkolnych.

Anetta Buzuk

Olimpiada w Warszawie

Podczas finału Olimpiady Literatury i Języka Polskiego w Warszawie otrzymałyśmy możliwość poznania nowych ludzi oraz wspaniałego miasta. Sam konkurs był fascynujący i pozwolił nam otworzyć się na nowe doświadczenia, dostrzec wiele nieznanymi wcześniej problemów oraz sformułować liczne interesujące pytania.

Pierwszy dzień zmagania, środa 17 kwietnia, przyniosła wiele emocji, ponieważ to właśnie wtedy

tinerilor servesc cultivării culturii native și tradițiilor precum și dezvoltării multilaterale a participanților.

Concursul a devenit un eveniment emoționant și satisfăcător. El a lărgit cunoștințele de literatură și limbă, a motivat învățarea independentă și dezvoltarea. Participanții au avut șansa de a deveni oameni mai deștepți și de a obține o experiență interesantă care le va servi în viitor. Datorită acestora se vor descurca mai ușor în situații de stres la diferite olimpiade și examene ca și la interviurile pentru studii sau loc de muncă.

Cele trei tinere reprezentante ale României la concursul central desfășurat în luna aprilie a.c. la Varșovia au fost Juliana Juraszek și Mirosława Drozdek de la Colegiul „Alexandru cel Bun” din Gura Humorului, precum și Monika Balac de la Colegiul Național „Petru Rareș” din Suceava. Fetele s-au descurcat bine. În prima zi au dat proba orală de literatură și limbă polonă, în cea de a doua zi au trebuit să scrie o dizertație. A fost și prilejul de a vizita capitala Poloniei și de a cunoaște tineri de aceeași vârstă din întreaga lume. O experiență interesantă a reprezentat-o vizita la Atelierul de Manuscrise ale Bibliotecii Naționale. Pentru noi a fost organizată o prezentare interesantă. Am văzut papirusuri egiptene, manuscrise arabe și turcești, cărți de rugăciune din Evul Mediu și chiar un evangheliar din Suceava. Am avut și deosebita ocazie de a cunoaște manuscrisele lui Norwid, Prus, Żeromski, Konopnicka, Baczyński, Miłosz, Szymborska și ale altor creatori.

Succesele obținute la începutul maturității reprezintă o experiență decisivă pentru tinerii din diferite țări ale lumii. Deci sperăm că reprezentantele noastre își vor aminti cu bucurie de aceste momente.

Așa cum a subliniat prof. Anna Kiezuń de la Universitatea din Białystok, pasiunea și obstința tuturor elevilor în pregătirea pentru următoarele etape de concurs trezesc respectul. Acestea sunt persoane tinere deschise la valorile ascunse în cultura folosirii exemplare a limbii și la înțelegerea creatoare a literaturii materne.

Sperăm că acest concurs inițiat anul acesta să nu fie ocazional. El merită un loc important în calendarul obligațiilor școlare.

Trad. St. Iachimovschi

Olimpiada la Varșovia

În timpul finalei Olimpiadei de Literatură și Limbă Polonă de la Varșovia am avut posibilitatea să cunoaștem oameni noi și un oraș remarcabil. Concursul însuși a fost fascinant și ne-a permis să ne deschidem la noi experiențe, să observăm multe probleme necunoscute până atunci și să formulăm numeroase întrebări interesante.

Prima zi a concursului, miercuri 17 aprilie, ne-a adus numeroase emoții, pentru că atunci s-a desfășurat

odbywała się próba ustna. Występowaliśmy tam z wielką odwagą i nadzieją, że komisja będzie zadowolona z naszych wypowiedzi. Następnego dnia był tak samo napięty, dlatego że zaplanowana była próba pisemna, która zmusiła nas do intensywnego myślenia i rozważenia wybranego tematu. Po zakończeniu pisania wybrałyśmy się z naszą nauczycielką na spacer do Łazienek, gdzie miałyśmy okazję podziwiać galerię obrazów znanych mistrzów. Byłyśmy zachwycone. Wracając z centrum zjadłyśmy pyszne gofry ze śmietanką i karmelem. Ostatni zaś dzień pobytu poświęciłyśmy na wycieczki. Najważniejszym miejscem była Biblioteka Narodowa, w której zobaczyłyśmy oryginalne rękopisy Czesława Miłosza, Cypriana Kamila Norwida, Jana Kasprówicza i wielu innych twórców.

Mieszkałyśmy w Centrum Animacji Misyjnej w Konstancinie. Ugoszczono nas zachwycająco i bardzo ciepło. Czuliśmy się jak w domu. Wszystko wokół nas było bardzo ciekawe i wzruszające. Cały nasz pobyt w Warszawie zmienił nasz punkt widzenia na naturę ludzką i rzeczywistość, która nas otacza. A wracaliśmy do naszego kraju z głęboką refleksją i ciekawością odkrywania nowych wartości w literaturze, w której dostrzegłyśmy fundamentalny element naszego rozwoju we własnym środowisku.

Mirosława Drozdek

proba orală. Am participat acolo cu îndrăzneală și speranța că membrii comisiei vor fi mulțumiți de răspunsurile noastre. Și a doua zi a fost încordată pentru că a fost prevăzută proba scrisă care ne-a obligat să meditam la tema aleasă. După proba scrisă, am plecat cu profesoara noastră într-o plimbare în parcul Łazienki unde am avut ocazia să admirăm galeria de tablouri ale unor maeștri cunoscuți. Am fost încântate. La întoarcerea din centru am mâncat gofre cu frișcă și caramel. Iar ultima zi a șederii noastre am dedicat-o unei excursii. Cel mai important loc a fost Biblioteka Națională în care am văzut manuscrisele originale ale lui Czesław Miłosz, Cyprian Kamil Norwid, Jan Kasprówicz ș.a.

Am locuit în Centrul de Animație Misionară din Konstancin. Am fost tratați cu multă căldură. Ne-am simțit ca acasă. Tot ce ne-a înconjurat a fost interesant și emoționant. Șederea noastră la Varșovia ne-a schimbat punctul de vedere asupra naturii umane și a realității care ne înconjoară. Iar în țară ne-am întors cu curiozitatea de a descoperi noi valori în literatura în care am remarcat elementul fundamental al dezvoltării noastre în propriul nostru mediu.

Trad. St. Iachimovschi

Polonus

tel/fax: 0040 (230) 520355

redactia_polonus@yahoo.com

www.dompolski.ro

ISSN 1223-4192

Redactor naczelny:
Stanisława Jakimowska

Redagowany przez/Redactat de:
Kazimierz Longier (KL)

– redactor tehniczny

Barbara Breabăn
Elżbieta Wieruszewska-Calistru
Iwona Olszewska-Marculeac

Pismo wydane dzięki pomocy Departamentu Relacji Międzyetnicznych.

Revistă editată cu sprijinul Departamentului pentru Relații Interetnice.

Tipografia:

Zdjęcia na okładkach: KL

XIV Festiwal Poezji im. Marii Konopnickiej

Al XIV-lea Festival de Poezie „Maria Konopnicka”

„Krasnoludki są na świecie” – te słowa Marii Konopnickiej z jednego z jej wierszy były głównym hasłem XIV Festiwalu Poezji im. Marii Konopnickiej. Żeby uczestnicy o tym przypadku nie zapomnieli, wyjechali zaopatrzeni w dyplomy i kubeczki z tymi właśnie słowami.

Ze sceny widowiskowej Domu Polskiego w Suczawie usłyszeć można było wiersze patronki konkursu – Marii Konopnickiej, a także Tuwima, Brzechwy, Wawilów, Gellner, Dmitrocy i wielu wielu innych polskich autorów wierszy dla dzieci. W najstarszej kategorii wiekowej natomiast twórczość wieszca Mickiewicza i wybitnych współczesnych poetów: Broniewskiego, Gałczyńskiego, Staffa, Szymborskiej, Miłosza czy Herberta. W wykonaniu naszych uczestników zawsze brzmią wyjątkowo – bo poza Polską, bo trochę trudniej jest niektórym je zrozumieć, bo towarzyszy recytacji wyjątkowy akcent,

„Pe lume sunt pitici” – sunt cuvintele Mariei Konopnicka dintr-o poezie a acesteia care au fost deviza Festivalului de Poezie „Maria Konopnicka”. Pentru ca nu cumva să uite, participanții au plecat cu diplome și căni tocmai cu acest înscris.

De pe scena sălii de spectacole a Casei Polone din Suceava s-au auzit poeziile patroanei concursului – Maria Konopnicka, dar și ale lui Tuwim, Brzechwa, Wawilow, Gellner, Dmitroca și ale multor alți autori polonezi de poezii pentru copii. În schimb, la categoria cea mai mare de vârstă creația bardului Mickiewicz și a remarcabililor poeți contemporani: Broniewski, Gałczyński, Staff, Szymborska, Miłosz sau Herbert. Ele sună întotdeauna excepțional în interpretarea participanților noștri – pentru că sunt din afara Poloniei, pentru că le este cam greu să le înțeleagă, pentru că recitarea este însoțită de un accent deosebit, pentru că cuvintele cu un mesaj patriotic capătă un sens mai

bo słowa z patriotycznym przekazem nabierają tu jakiegoś głębszego sensu. Wszyscy, od najmłodszych trzylatków, po dorosłych już licealistów, zasłużyli na słowa uznania. Na sukces uczestników Festiwalu złożyła się też praca i czas ich nauczycieli, rodziców, dziadków, pomagających w przygotowaniu do występu, wspierających i na różne sposoby próbujących zainteresować polskim słowem. Organizatorzy ze swojej strony postarali się te wspólne wysiłki nagrodzić. Piękne nagrody ufundował Związek Polaków

adânc. Toți, de la cei mai tineri de trei ani, până la liceeni merită cuvinte de apreciere. La succesul participanților la Festival au contribuit munca și timpul profesorilor lor, ale părinților, bunicilor care i-au ajutat în pregătire, sprijinindu-i și încercând să le trezească interesul pentru cuvântul polonez. Iar organizatorii s-au străduit să premieze aceste eforturi comune. Premii frumoase au fost oferite de Uniunea Polonezilor din România și Ambasada R.P. la București din fondurile alocate de Ministerul polonez al Afacerilor Externe.

w Rumunii i Ambasada RP w Bukareszcie z funduszu polonijnego przyznawanego przez polskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

Jak trudno było wyróżnić kilku najlepszych, wie tylko jury. Z pewnością miało niełatwe zadanie. Konkurs jednak rządzi się swoimi prawami. Tego rodzaju rywalizacja uczy radzenia sobie w późniejszym dorosłym życiu. Podobnie jak doświadczenia występu przed publicznością, wymagające pewności siebie, koncentracji, przezwyciężenia tremy, zaowocują z pewnością w wielu

Doar juriul știe cât de greu a fost să faci distincție între cei mai buni. Cu siguranță a avut o sarcină nu ușoară. Totuși concursul are propriile sale legi. O asemenea rivalitate te învață să te descurci în viața de adult de mai târziu. La fel și experiența apariției în fața publicului, ce pretinde siguranță de sine, concentrare, surmontarea emoției care cu siguranță vor rodi în multe situații de viață. De asemenea, evidentă este și posibilitatea de a practica frumosul cuvânt poetic polonez.

zyciowych sytuacjach. Poza tym oczywistą korzyścią jest także możliwość obcowania z pięknym polskim słowem poetyckim.

Panie Cristina-Maria Albu – dyrektor Szkoły Gimnazjalnej w Moarze, Janina Maria Hahula – absolwentka animacji kultury Na UJ i wielokrotna uczestniczka i laureatka konkursów recytatorskich i Anetta Buzuk – nauczycielka języka polskiego w Colegiul „Alexandru cel Bun” w Gura Humorului oraz pan Łukasz Grodziński – nauczyciel języka polskiego w Szkole Gimnazjalnej w Moarze, czyli nasze tegoroczne jury, uważnie wysłuchali wszystkich 68 uczestników w czterech kategoriach wiekowych.

W grupie najmłodszych recytatorów do lat 6 jury postanowiło przyznać I miejsce Sarze Szwagiel z Siretu, II miejsce – Biance Polacec z Pojany Mikuli i Yasminie-Darii Longher z Nowego Sołońca, a miejsce III – Lucice Malițchi i Ștefănelowi-Georgelowi Piotrowskiemu z Nowego Sołońca.

W najliczniejszej kategorii dzieci z klas I-IV za najlepszą jury uznało recytację Arminy Gradinariu z Siretu. Miejsce II przyznało Karolinie Longher z Suczawy, a III – Anie Iulii Drozdek z Pojany Mikuli. Wyróżnienia otrzymali natomiast: David Balac, Ramona Dorosceac, Miguel Marculeac, Marius Polaczek, Ewelina-Augustina Revai z Nowego Sołońca i Denisa Vatareșen z Siretu.

Spośród dzieci z klas V-VIII, czyli w kategorii III, najlepiej zaprezentowała się Monika Kuruc z Nowego Sołońca, a miejsca II i III zajęli Lucica Revai i Lucian Revai, także z Nowego Sołońca. Wyróżnieniami zaś jury nagrodziło: Marię Iulię Buganiuc, Anę Marię Cozminciuc, Mihaelę Terezę Drozdek z Pojany Mikuli, Camelię Coman, Florentinę Ostrowski, Anę Polaczek, Biankę Iedenac z Nowego Sołońca i Adrianę Parascan z Pârtești de Sus.

vârștă.

În grupa celor mai tineri recitatori de până la 6 ani juriul a decis să acorde locul I Sarei Szwagiel din Siret, locul II – Biancăi Polacec din Poiana Micului și Yasminei-Daria Longher din Solonețu Nou, iar locul III – Lucicăi Malițchi și lui Ștefănel-Georgel Piotrowski din Solonețu Nou.

La cea mai numeroasă categorie a copiilor din clasele I-IV, juriul a considerat ca cea mai bună recitarea Arminei Gradinariu din Siret. Locul II a fost acordat Karolinei Longher din Suceava, iar locul III Anei Iulia Drozdek din Poiana Micului. Iar mențiuni au obținut: David Balac, Ramona Dorosceac, Miguel Marculeac, Marius Polaczek, Ewelina-Augustina Revai din Solonețu Nou și Denisa Vatareșen din Siret.

Dintre copiii claselor V-VIII, adică cea de a III-a categorie, cel mai bine s-a prezentat Monika Kuruc din Solonețu Nou, iar locurile II și III au fost ocupate de Lucica Revai și Lucian Revai tot din Solonețu Nou. Juriul a acordat mențiuni următorilor: Maria Iulia Buganiuc, Ana Maria Cozminciuc, Mihaela Tereza Drozdek din Poiana Micului, Camelia Coman, Florentina Ostrowski, Ana Polaczek, Bianca Iedenac din Solonețu Nou și Adriana Parascan din Pârtești de Sus.

W ostatniej, IV kategorii zdecydowanie wyróżnił się Victor Ostrovski z Nowego Szołńca – zdobywca I nagrody. II miejsce zajęła Carmen Drosceac z Nowego Szołńca, a dwa równorzędne wyróżnienia otrzymali Bernadeta Balac z Pojany Mikuli i Reymond Vamsidel z Nowego Szołńca.

Miejmy nadzieję, że krasnoludki towarzyszyć będą wszystkim przez cały rok, aż do następnego spokania z polską poezją.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

La ultima categorie – a IV s-a evidențiat Victor Ostrovski din Solonețu Nou care a obținut premiul I. Locul II l-a ocupat Carmen Drosceac din Solonețu Nou, iar două mențiuni au primit Bernadeta Balac din Poiana Micului și Reymond Vamsidel din Solonețu Nou.

Sperăm că piticii îi vor însoți pe toți pe tot parcursul anului, până la următoarea întâlnire cu poezia poloneză.

Trad. St. Iachimovschi

Jubileusze bukowińczyków

„Ojcowski dom to istny raj,
dar ojca niebieskiego.
Chociaż byś przeszedł cały świat
Nie znajdziesz piękniejszego.
Tuś się dziecino pierwszy raz
Do matki uśmiechnęła.
Tuś się uczyła Boga znać,
Tuś modlić się zaczęła
Tutaj na każdym kroku cię
Oczy ojcowskie strzegły
Tutaj w zabawach ciągłych ci
Dni twoje młode biegly
A gdy ci przyjdzie wyniść stąd
I odejść w świat daleki
Ojcowski dom dziecino miej
W pamięci swej na wieki”.

(Jan Kubisz)

Każdy człowiek w chwili przyjscia na świat ma przypisane prawo do posiadania na ziemi własnego miejsca, własnego skrawka ziemi, który może nazwać swoim domem. Na Bukowinie, w Nowym Szołńcu jest wiele takich domów, ale jest taki dom, o którym z utęsknieniem w szczegóły wspomina pani Elżbieta Kuczak, obchodząc swój 100-letni jubileusz urodzin oraz ks. kan. Michał Zielonka, który dziękuje

Jubilee ale bucovinenilor

Fiecăru om, atunci când se naște, îi este atribuit dreptul de a deține un loc aici pe pământ, un colț de teren, pe care-l poate denumi propria casă. În Bucovina, la Solonețu Nou, sunt multe astfel de case, dar este o casă, de care își amintește într-un mod deosebit Kuczak Elisabeta, cu prilejul celebrării jubileului de 100 de ani de viață și pr. Michał Zielonka, care mulțumește bunului Dumnezeu pentru darul vocației preoției

Bogu za dar powołania, obchodząc jubileusz 25-lecia święceń kapłańskich. Jest to dom ojczysty ojca pani Elżbiety i dziadka ks. Michała – dom Michała i Filomeny Zielonka.

Przytoczone słowa tradycyjnej pieśni cieszyńskiej, autorstwa Jana Kubisza, oddają głębię przeżywanych przez Bukowińczyków, a szczególnie przez rodziny Kuczak i Zielonka, jubileuszowych uroczystości. Najpierw Bukowińczycy zebrali się w Zawadzie koło Zielonej Góry 3 czerwca 2012 r. na konsekracji kościoła pw. Narodzenia NMP, który powstał dzięki staraniom ks. proboszcza Michała Zielonki, kapelana górali czadeckich w Polsce. Uroczystość zbiegła się z jubileuszem 25-lecia święceń kapłańskich ks. Michała Zielonki oraz jego 50 urodzinami. „Być dobrym jak chleb” – to napis z prymitywnego obrazka, który towarzyszy księdzu Michałowi, by przybliżyć nieustannie ludziom Chrystusa na drodze powołania kapłańskiego. Jego pasją życiową jest łączenie i jednoczenie ludzi, dlatego, wzorem bł. Jana Pawła II, ukochał Maryję, pielgrzymując nieustannie do sanktuariów świata, a szczególnie do Częstochowy, Rokitna, Fatimy i Medjugorje, by to w ręce Maryi składać wszystko, bez reszty.

Dzień 3 czerwca 2012 r. stał się wyjątkowym dla całej zawadzkiej społeczności, zgromadził licznych pielgrzymów, na czele z J.E. ks. biskupem Stefanem Regmuntem, przybyłych, by modlić się w pięknie przystrojonej rozbudowanej świątyni, powstałej jako „dzieło serc wielkiej rzeszy ludzi zaangażowanych w parafii”.

Dnia 20 kwietnia br. w kościółku pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Strzegomianach

Bukowińczycy zebrali się na 100-lecie urodzin Elżbiety Kuczak z domu Zielonka. Elżbieta urodziła się 17 kwietnia 1913 r. w małej miejscowości Nowy Sołonec na Bukowinie, w góralskiej rodzinie Michała Zielonki i Filomeny z domu Stroka. Była drugim spośród pięciorga rodzeństwa. Najpierw na świat przyszedł

cu prilejul celor 25 de ani de viață sacerdotală. Aceasta este casa părintească, a tatălui doamnei Elisabeta și a bunicului pr. Michał, casa lui Michał și a Filomeny Zielonka.

Cuvintele evocate mai sus, preluate dintr-o baladă tradițională din regiunea Cieszyn, compuse de Jan Kubisz, reflectă profunzimea acestor jubilee bucovinene, în special pentru familiile Kuczak și Zielonka. Mai întâi, bucovinenii s-au întâlnit în Zawada, lângă Zielona Góra, la 3 iunie 2012, la consacrarea bisericii cu hramul „Nașterea Sfintei Fecioare Maria”, care a fost construită prin eforturile depuse de pr. Michał Zielonka, capelanul muntenilor din Czadca din Polonia. Ceremonia consacării bisericii a coincis cu aniversarea a 25 de ani de la hirotonirea întru prezbiterat a pr. Michał Zielonka și jubileul de 50 de ani de la nașterea sa. „A fi la fel de bun ca pâinea”, este moto-ul aplicat pe amintirea de la prima Sf. Liturghie și care-l însoțește pe pr. Michał în a-L apropia pe Cristos de oameni, prin vocația preoțească. Pasiunea lui în viață este de a-i uni pe oameni, de aceea asemenea fericitului Papă Ioan Paul al II-lea, iubind-o pe Maria, a întreprins nenumărate pelerinaje la sanctuarele lumii, în special la Częstochowa, Rokitno, Fatima și Medjugorje, pentru ca în brațele Mariei să încredințeze toate, până la capăt.

Ziua de 3 iunie 2012 a fost deosebită pentru întreaga comunitate din Zawada, deoarece alături de E. S. Episcopul Stefan Regmunt, un număr mare de pelerini s-au adunat să se roage în biserica frumos împodobită ca „rod al inimilor numeroase, care s-au implicat în parohie.”

La data de 20 aprilie 2013 în bisericuța cu hramul „Sfânta Fecioară Maria Regina Poloniei” din Strzegomiany, bucovinenii s-au adunat pentru a celebra jubileul de 100 de ani de la nașterea Elisabetei Kuczak, născută Zielonka. Elisabeta s-a născut la 17 aprilie 1913, în mica localitate Solonețu Nou în Bucovina, în familia muntenilor Michał Zielonka și Filomena născută Stroka. A fost a patra dintre cei șapte copii. Fratele cel

starszy brat Albin (ur. 1908 r.), potem Elżbieta (ur. 1913), Kazimierz (ur. 1921), Wiktor (ur. 1922) i Aniela (ur. 1926). Dorastała w atmosferze głębokiej wiary, w domu rodzinnym, w którym pomimo wybuchu pierwszej wojny światowej panował klimat modlitwy i trudnej pracy w małym gospodarstwie rolnym. Ojcowski dom, położony nad rzeczką Sołonec w tzw. Dolinie Majdanu, był miejscem odkrywania i zamiłowania do odległej ziemi polskiej, opuszczonej przed stu laty przez praojców, którzy wędrując za chlebem zostawili ziemię czadecką, żeby na Bukowinie szukać nowych warunków życia. Historia tej wędrówki i tęsknota za wolną, niepodległą Polską była pierwszą i niezapomnianą lekcją, którą opowiadał ojciec Michał, zawsze gdy w gronie rodzinnym zasiadali do ubożego stołu, na którym z szacunkiem, jak świętą rzecz, zbierano każdą kruszynkę ciężko zapracowanego chleba. Postawę ojca dopełniała matka Filomena, pod której czułym okiem Elżbieta uczyła się czynić znak krzyża, składać ręczki do modlitwy i za chleb codzienny w pacierzu dziękować.

W wieku 12 lat w 1922 r. Elżbieta zakończyła z wyróżnieniem 6-letni cykl polskiej szkoły podstawowej w Nowym Sołóncu, a był to trudny okres wojenny, który doprowadził do wielkich zmian, albowiem nowy kordon graniczny oddzielił mieszkających tam Polaków od niepodległej ojczyzny. Ponadto na całą rodzinę spadł ogromny cios, albowiem w nieszczęśliwym wypadku przy wyrębie drzew, w 1929 r., zmarł ojciec Michał, a Elżbieta zajęła się opieką nad młodszym rodzeństwem, służąc pomocą matce przy prowadzeniu gospodarstwa.

Lata młodości były naznaczone ciężką pracą do czasu, gdy poznała Rudolfa Kuczaka z Pleszy –

**Elżbieta z mężem Rudolfem
i dziećmi Stanisławem i Filomeną
Plesza, 1946**

mai mare Benedict (n. 1906, a murit tragic la vârsta de 12 ani), Albin (n. 1908), Iosif (n. 1910, a murit la scurt timp după naștere), iar apoi s-a născut Elisabeta (n. 1913) Cazimir (n. 1921), Victor (n. 1922) și Angela (n. 1926). A crescut într-o atmosferă de credință profundă, în casa părintească, în care, în ciuda izbucnirii primului război mondial, a existat o atmosferă de rugăciune și muncă grea în mica gospodărie. Situată pe malul pârâului Soloneț, în așa-numita vale a Maidanului, casa părintească a fost un loc de aprofundare și îndrăgire pentru patria îndepărtată, Polonia, părăsită cu un veac în urmă de către strămoșii munteni care, rătăcind după pâine, au părăsit pământul Czadca pentru ca în Bucovina să caute noi condiții de viață. Istoria acestei călătorii și dorul după o Polonie liberă și independentă a fost prima și neuitată lecție, povestită repetat de către tatăl Michał, de fiecare dată când familia se reunea la masa săracă de pe care cu respectul sacru erau culese firimiturile de pâine muncite cu greu. Atitudinea tatălui o completa mama, Filomena, sub ochii căreia Elisabeta învăța să facă semnul crucii, să împreuneze mâinile în rugăciune și să mulțumească pentru pâinea de fiecare zi primită de la Dumnezeu.

La vârsta de 12 ani, în anul 1922, și-a încheiat ciclul primar de șase ani la școala polonă din Solonețu Nou, deși a fost o perioadă dificilă marcată de război, ceea ce a dus la mari schimbări deoarece noua frontieră i-a separat pe localnicii polonezi de Polonia, patria independentă. În plus, peste întreaga familie a venit o lovitură grea, pentru că într-un accident de muncă a murit, în anul 1929 tatăl Michał, iar Elisabeta a avut de acum grijă de frații mai mici, oferind ajutor mamei în gospodărie.

Anii tinereții au fost marcați de munca grea, până la momentul în care l-a cunoscut pe Rudolf Kuczak din Pleșa, un mic sat polonez situat în munți, la aproximativ 5 km vest de Solonețu Nou. Rudolf s-a născut pe 05 aprilie 1908, în Pleșa iar la 24 de ani s-a căsătorit cu Elisabeta în vârstă de 19 ani. Căsătoria a avut loc în biserica veche din lemn cu hramul „Coborârea Duhului Sfânt” din Solonețu Nou, în ziua de 9 septembrie a anului 1932. Părăsind casa părintească, Elisabeta și soțul ei au locuit în Pleșa, unde s-au născut copiii: Filomena (n. 10.08.1934) și Stanisław (n. 14.05.1936), de a căror educație s-a îngrijit cu atenție tânăra mamă.

Izbucnirea celui de al II-lea război mondial și operațiunile militare care s-au desfășurat în Bucovina i-au forțat atât pe locuitorii din Pleșa precum și pe cei din Solonețu Nou să-și părăsească locuințele și să se evacueze în Tereblecea. Doamna Elisabeta își amintește: „trebuia să împărțim soarta familiei (...) a fost un exil în necunoscut, am călătorit cu căruțele, astfel încât nu am putut lua cu noi prea multe, totul a rămas acasă”. Întorcându-se din evacuare, în toamna anului 1943 au început anii de luptă cu sărăcia și lipsa mijloacelor

małej polskiej osady położonej wysoko w górach, w odległości ok. 5 km na zachód od Nowego Sołońca. Rudolf urodził się 5 kwietnia 1908 r. na Pleszy i mając 24 lata poślubił 19-letnią Elżbietę. Ślub odbył się w starym, drewnianym kościółku pw. Zesłania Ducha Świętego w Nowym Sołońcu dnia 9 września 1932 r. Elżbieta opuściła dom rodzinny i wraz z mężem zamieszkali w Pleszy, gdzie też urodziły się dzieci: Filomena (ur. 08.10.1934) i Stanisław (ur. 14.05.1936), nad których wychowaniem starannie czuwała młoda matka.

Wybuch II wojny światowej i trwające na Bukowinie działania wojenne zmusiły zarówno mieszkańców Pleszy, jak i Nowego Sołońca do opuszczenia swoich domów i zamieszkania w Tereblesztie. Jak wspomina pani Elżbieta: „musieliśmy dzielić los wraz z rodziną (...) była to tułaczka w nieznanie, a wyjazd wozami, tak że nie mogliśmy wiele ze sobą zabrać i wszystko zostało w domu”. Powrót z wakowania, jesienią 1943 r., zapoczątkował kolejne lata zmagania się z ubóstwem i brakiem środków do życia, a dom zastali niemalże w ruinie, szybko jednak urządzili go do zamieszkania.

W tak trudnych warunkach przeżyli kolejne cztery lata, albowiem za sprawą ks. Waleriana Zdanowicza, SAC, w 1947 r. podjęli decyzję, by w ramach repatriacji wraz z rodziną wyjechać do umiłowanej ojczyzny Polski. Wyruszyli jesienią 1947 r. „z popiołu”, albowiem dwa tygodnie przed wyjazdem spalił się doszczętnie ich dom, dlatego ostatnie dni przed wyjazdem mieszkali w Nowym Sołońcu. Tak wspomina pani Elżbieta wyjazd do Polski: „starszy brat Albin zabrał nasze skromne rzeczy swoim wozem i zawiózł przez Górne Portesztie na dworzec w Gura Humorului. Całą rodziną wraz z dziećmi i mamą otaczaliśmy drewniany wóz, spoglądając z żalem za siebie na piękne góry, lasy i łąki, które na zawsze opuścić nam przyszło, by iść w nieznanie, w poszukiwaniu chleba”.

Nie wyjechali wszyscy, albowiem w domu został młodszy brat Wiktor, pozostali wraz z mamą Filomeną pojechali do Polski. Starszy brat Albin i najmłodsza siostra Aniela zamieszkali w Kłobuczynie, brat Kazimierz natomiast z mamą zamieszkali w Złotniku, a Elżbieta z rodziną wysiadła i zamieszkała w Starym Łomie, gdzie pozostawali do 1950 r. Rok po przybyciu do Polski, 15 lutego 1948 r., przysłała na świat najmłodsza córka Jadwiga. Dopiero w 1950 r. na stałe zamieszkali w Strzegomianach, przy ul. Ślężej, gdzie pojawiły się możliwości pracy.

Nigdy nie przestali tęsknić za Bukowiną, dlatego też dwukrotnie wracali tam, by w otoczeniu ojcowskiego domu nabrać sił, wzmocnić i odnowić to góralskie tak wypróbowane serce. Pierwszy raz Elżbieta wraz z mężem przybyła na Bukowinę w 1960 r., a był to rok wyjątkowy, albowiem przyszedł na świat w rodzinie

pentru un trai decent, iar casa pe care au găsit-o aproape ruinată, au amenajat-o repede ca să poată locui în ea.

În astfel de condiții grele au trăit încă patru ani, pentru ca apoi datorită pr. Walerian Zdanowicz, în anul 1947, au decis să părăsească Bucovina prin programul de repatriere, și împreună cu familia să se reîntoarcă în Polonia, patria mamă, atât de îndrăgită. Au pornit în toamna anului 1947 „din cenușă”, deoarece cu două săptămâni înainte de a pleca, casa din Pleșa a ars complet, astfel încât ultimele zile înainte de plecare le-au petrecut la Solonețu Nou. Doamna Elisabeta mărturisește următoarele despre călătoria în Polonia: „Fratele mai mare, Albin ne-a luat bagajul modest în căruța lui și ne-a condus prin Pârteștii de Sus la gara din Gura Humorului. Întreaga familie, inclusiv copiii și mama, pășeam în jurul căruței din lemn, cu regret privind înapoi la munții frumoși, la pădurile și pajiștile, pe care le-am părăsit pentru totdeauna, spre a merge în necunoscut, în căutare de pâine”.

Nu au plecat toți, deoarece acasă a rămas fratele cel mai mic, Victor, ceilalți împreună cu mama, Filomena, au ajuns în Polonia. Albin, fratele cel mai mare și sora mai mică, Angela s-au stabilit în Kłobuczyn, Cazimir, împreună cu mama s-au stabilit în Złotnik, iar Elisabeta cu familia ei s-a stabilit în Stary Łom unde a rămas până în anul 1950. La un an după sosirea în Polonia, la data de 02.15.1948 s-a născut fiica cea mai tânără Jadwiga. Abia în anul 1950, s-au mutat cu domiciliul permanent în Strzegomiany, pe strada Ślężej, unde s-au ivit oportunități de muncă.

**Elżbieta, mąż Rudolf
i dzieci: Stanisław, Filomena i Jadwiga
Strzegomiany, 1950**

jej młodszego brata Kazimierza w Złotniku syn, który otrzymał imię dziadka, a więc Michał. Elżbieta wraz z Rudolfem stanęli wówczas nad grobem ojca Michała Zielonki w Nowym Sołońcu i modląc się prosili, by szczególną opieką objął Bóg nowonarodzonego z rodu Zielonków potomka. Prosilili też w tej samej sprawie u stóp Matki Boskiej Kaczyckiej w sąsiednim sanktuarium, gdzie znajduje się kopia cudownego obrazu Matki Boski Częstochowskiej.

Dziś Elżbieta dziękuje Bogu za dar jubileuszu 100-lecia swoich urodzin, ale także dziękuje Bogu i Maryi, że wysłuchali jej cichej i skromnej modlitwy, albowiem bratanek i chrześniak Michał obchodzi jubileusz 25-lecia kapłaństwa, będąc szczególnie oddanym kapłanem dla ludu Bożego i dla Bukowińczyków jako kapelan górali czadeckich w Polsce, proboszczem parafii pw. Narodzenia NMP w Zawadzie koło Zielonej Góry i wiernym sługą Niepokalanej.

Dziękuje także za dar wspaniałego męża Rudolfa, który zakończył swój ziemski żywot 25 sierpnia 1984 r., oraz za dar swoich dzieci, wnuków i prawnuków: córkę Filomenę z dziećmi Wandą, Łucją, Ewą i Katarzyną, syna Stanisława z dziećmi Wojciechem i Agnieszką oraz córkę Jadwigę z dziećmi Barbarą i Małgorzatą. Wszystkim przekazała wiele wartości, ale dwa aspekty życia jubilatki skłaniają do naśladowania: umiłowanie Boga i Ojczyzny. Przez udział w życiu parafialnym, na niedzielnej Eucharystii najpierw w pobliskiej Sobótce, a potem w kościele w Strzegomianach, oraz przez pielęgnowanie tradycji narodowych i patriotycznych, będąc od początku aktywną w zespole „Strzegomianki”, który powstał w 1980 r.

Tego dnia pani Elżbieta prezentowała się niezwykle pięknie i uroczyście. Niezwykle skromna, ciepłym uśmiechem na twarzy witała licznie przybyłych gości. Była bardzo wzruszona i wycierała delikatnie łezki. Podczas uroczystej Mszy Świętej, której przewodniczył ks. prałat Ryszard Staszak – proboszcz parafii pw. Najświętszego Sera Pana Jezusa w Sulistrowicach, w asyście ks. Alfonsa-Eugeniusza Zielonki oraz z łączącym się duchowo ks. Michałem Zielonką, wobec licznie przybyłej rodziny, pani Elżbieta dziękowała Bogu za dar tak błogosławionej chwili. Jeśli człowiek osiąga 100 lat życia, to śmiało można powiedzieć, że doznał niezwykle błogosławieństwa Bożego, doznał łaski za wszystko, co w swoim życiu zrobił dla innych. Za dar jej życia dziękujemy i polecamy ją naszej modlitwie, niech żyje nam jak najdłużej!

ks. Alfons-Eugen Zelionca

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

N-a încetat să tânjească după Bucovina, de aceea, de două ori a revenit la casa părintească pentru a aduna putere, a se întări și a reînnoi inima de muntean atât de încercată. Prima dată Elisabeta și soțul ei au venit în Bucovina în anul 1960, și a fost un an special, deoarece în acest an s-a născut în familia fratelui ei mai mic, Cazimir care locuia în Złotnik, un fiu, care a fost numit după bunicul său, Michał. Elisabeta, împreună cu Rudolf stând la mormântul tatălui său Michał Zielonka în Solonețu Nou se ruga pentru ca bunul Dumnezeu să reverse o grijă deosebită asupra noului-născut în familie. Aceleași rugi le-au adresat la picioarele Maicii Domnului de la Cacica, în sanctuarul vecin, unde există o copie a imaginii miraculoase a Preasfintei Fecioare de la Częstochowa.

Astăzi, Elisabeta îi mulțumește lui Dumnezeu pentru darul celor 100 de ani de la nașterea sa, mulțumește lui Dumnezeu și pentru că Maria i-a auzit rugăciunea liniștită și umilă pentru nepotul și finul său Michał, care sărbătorește 25 de ani de preoție, fiind un preot dedicat poporului lui Dumnezeu și bucovinenilor, exercitând funcția de capelan al muntenilor din Czadca care trăiesc în Polonia, paroh al bisericii „Nașterea Sfintei Fecioare Maria” în Zawada lângă Zielona Góra și un slujitor credincios al Neprihănitei Fecioare Maria. Mulțumește, de asemenea, pentru darul de a fi avut un soț minunat, Rudolf, care și-a sfârșit viața pământească pe 25 august 1984, și pentru darul copiilor, al nepoților și strănepoților: fiica Filomena cu copiii Wanda, Lucia, Eva și Ecaterina, fiul Stanisław cu copiii Wojciech și Agneșca și fiica Jadwiga cu copiii Barbara și Margareta. Tuturor ne-a transmis multe valori, dar două aspecte ale vieții sale ne obligă să le urmăm: dragostea față de Dumnezeu și față de patrie.

Prin participarea activă la viața parohială, la Liturghia de duminică, în apropiata localitate Sobótka și apoi în biserica din Strzegomiany, și păstrarea tradițiilor naționale și patriotice, fiind devotată de la început ansamblului „Strzegomianki”, care a fost creat în anul 1980.

În această zi doamna Elisabeta s-a prezentat extrem de frumoasă, de sărbătoare. Modestă, cu un zâmbet cald i-a întâmpinat pe numeroșii oaspeți. A fost foarte emoționată, ștergându-și ușor lacrimile. În timpul Liturghiei solemne, oficiată de pr. Mons. Ryszard Staszak - paroh al comunității „Preasfânta Inimă a lui Isus” din Sulistrowice, asistat de pr. Alfons-Eugen Zielonka și în mod spiritual de pr. Michał Zielonka, în prezența numeroaselor rude, doamna Elisabeta i-a mulțumit lui Dumnezeu pentru darul unei vieți atât de binecuvântate. Dacă un om împlinește 100 de ani, putem spune cu siguranță că a primit o binecuvântare extraordinară din partea lui Dumnezeu, a primit răsplata pentru tot ceea ce a făcut altora în viața sa. Mulțumim în rugăciunile noastre pentru darul vieții ei și îi dorim să ne trăiască cât mai mult.

